

**ZASADY
DOTYCZĄCE
OCHRONY MAŁOLETNICH
W OPACTWIE BENEDYKTYNÓW W TYŃCU**

Zatwierdzone przez O. Opata Szymona Hiżyckiego OSB
za zgodą Kapituły dnia 8 października 2020 r.

Do użytku wewnętrznego

Dekret zatwierdzający

W ostatnich miesiącach – zgodnie z aktualnymi wymogami Kościoła zawartymi w dokumentach Stolicy Apostolskiej i Konferencji Episkopatu Polski – zostały wypracowane *Zasady ochrony małoletnich w Opactwie Benedyktynów w Tyńcu*. Ich celem jest głęboka troska o dobro osób małoletnich, bezradnych i osób prawnie z nimi związanych.

Niniejszym dekretem – za zgodą Kapituły zebranej 8 października 2020 r. – **zatwierdzam *Zasady ochrony małoletnich w Opactwie Benedyktynów w Tyńcu* i polecam**, aby wszyscy mnisi naszego Opactwa, a ponadto inne osoby duchowne, konsekrowane i świeckie, podejmujące jakiegokolwiek zadania i posługi wobec dzieci, młodzieży, osób bezradnych i osób prawnie z nimi związanych w ramach działalności tegoż Opactwa **zapoznali się z nimi szczegółowo i ich przestrzegali**.

Znajomość niniejszych zasad, które obowiązują wszystkie wyżej wymienione osoby, **należy potwierdzić własnoręcznym czytelnym podpisem** załączonej deklaracji i dostarczyć ją do mnie do dnia ..... 2020 r.

Kraków, 8 października 2020 r.

o. Szymon Hiżycki OSB
Opat Tyniecki

Zasady dotyczące ochrony małoletnich w Opactwie Benedyktynów w Tyńcu

WPROWADZENIE

1. Opactwo Benedyktynów w Tyńcu (zwane dalej „Opactwem”) ze swej natury jest klaszturem cenobitycznym, w którym mnisi „pełnią służbę pod Regułą i Opatem” (RB 1,2), „trwając w klasztorze aż do śmierci” (RB Prol. 50) i prowadząc „stałe życie we wspólnocie w ramach klauzury klasztornej” (RB 4, 78).

2. Żadna relacja mnicha z osobami z zewnątrz, w tym również z dziećmi i młodzieżą, nie wynika bezpośrednio z charakteru życia i posłannictwa klasztoru, lecz objęta jest zasadą gościnności (RB 53) lub posiada charakter indywidualnie zleconej przez przełożonego pracy na zewnątrz (w tym również pracy duszpasterskiej).

3. Relację Opactwa ze światem zewnętrznym określają przepisy *Reguły św. Benedykta*: RB 50, 51, 53, 67 oraz *Deklaracje i Konstytucje Benedyktyńskiej Kongregacji Zwiastowania*: DK 73.1-3; 74.1; 74.3; 81.4; 85.1-2.

4. Opactwo Benedyktynów w Tyńcu nie prowadzi własnej szkoły, przedszkola, jak również bursy, internatu lub domu opieki w jakiegokolwiek formie, w związku z czym nie mają doń zastosowania przepisy *Reguły* z rozdziałów RB 30, 37, 59.

5. Pracą duszpasterską mnichów objęte są następujące sektory: a) dom gości Opactwa; b) Parafia Św. Apostołów Piotra i Pawła w Tyńcu; c) rekolekcje i dni skupienia prowadzone okazjonalnie poza Opactwem i ww. Parafią.

6. Ogólne normy dotyczące relacji z osobami małoletnimi w sektorach duszpasterskich wymienionych w p. 5 są następujące:

a) w domu gości osoby małoletnie przebywać mogą wyłącznie pod opieką rodziców, wychowawców lub opiekunów lub za pisemną zgodą rodziców.

b) rozmowy z gośćmi odbywają się w miejscach specjalnie do tego przeznaczonych (rozmównice), gwarantujących dyskrecję, nie zamykanych jednak na klucz i dostępnych w każdej chwili do ewentualnej kontroli przez przełożonego.

c) do stałej pracy duszpasterskiej w parafii delegowany jest spośród mnichów wyłącznie proboszcz oraz w miarę potrzeby: wikariusz, opiekun ministrantów, opiekun scholi dziecięcej lub młodzieżowej, opiekun duszpasterstwa młodzieży; pozostali mnisi pełnią posługi duszpasterskie w parafii tynieckiej okazjonalnie, na wniosek proboszcza i za zgodą opata.

7a. Niniejsze Zasady przeznaczone są do stosowania we wszystkich dziełach Opactwa Benedyktynów w Tyńcu, zarówno przez osoby duchowne, konsekrowane, jak i świeckie, które podejmują posługę wśród małoletnich, osób bezradnych (vulnerabili), jak również osób prawnie z nimi zrównanych, z zachowaniem innych przypadków, o których mowa w pkt 103, 104 i 114.

7b. W rozumieniu niniejszych *Zasad*:

- małoletni: każda osoba poniżej osiemnastego roku życia lub zgodnie z prawem z nią zrównana;

- osoba bezradna: każda osoba chora, z ułomnościami fizycznymi lub umysłowymi albo pozbawiona wolności osobistej, która faktycznie, nawet sporadycznie, ogranicza jej zdolność rozumienia lub chcenia, czy też w inny sposób przeciwstawienia się agresji;

- pornografia dziecięca: jakiegokolwiek przedstawianie osoby małoletniej, niezależnie od zastosowanych środków, zaangażowanej w jednoznaczne czynności seksualne, rzeczywiste lub symulowane, oraz jakiegokolwiek przedstawianie narządów płciowych małoletnich w celach przede wszystkim seksualnych (*Vos estis*, art. 1 § 2 a-c).

8. Opieka nad małoletnimi zawsze musi być związana z troską o ich integralny i pełny rozwój, dobro duchowe, psychiczne i fizyczne. Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka, objawiona w prawie Bożym oraz strzeżona przez prawo kościelne i państwowe, winna stanowić źródło i gwarancję bezpieczeństwa każdej osoby objętej posługą duszpasterską. Szczególna troska należy się osobom bezbronny, małoletnim i chorym, które w duchu Ewangelii powinny zostać otoczone większą troską i być chronione przed każdym złem.

9. Wszyscy przynależący do Opactwa, a także wszystkie inne osoby mające – w ramach wykonywanej na rzecz Opactwa pracy lub posługi – stałą styczność z małoletnimi, zobowiązani są do zapoznania się z niniejszym dokumentem oraz do pisemnego poświadczenia stosowania go – w zależności od przypadku, w misji duszpasterskiej albo w wypełnianiu innego powierzonego zadania – oraz w życiu osobistym. Podpisana deklaracja zostanie złożona w aktach osobowych i będzie przechowywana w Biurze Opata Benedyktynów w Tyńcu. Wzór deklaracji stanowi załącznik nr 5 do niniejszych *Zasad*.

10. Jako członkowie Kościoła w naszym życiu i postępowaniu z innymi opieramy się na zasadach Ewangelii, traktując z należnym szacunkiem wszystkich ludzi, w pierwszym rzędzie tych, z którymi mamy bezpośredni kontakt.

11. Jednoznacznie potępiamy, jako sprzeczne z zasadami życia społecznego oraz chrześcijańskiego, wszelkie akty przemocy: fizycznej, werbalnej, psychicznej i seksualnej oraz akty wykorzystania seksualnego dokonywane wobec osób powierzonych naszej trosce i pozostających w jakiegokolwiek formie zależności wobec nas. Akty przemocy uznajemy za ciężkie i sprzeczne z prawem wykroczenia, domagające się jednoznacznych reakcji Kościoła, zaś ze strony winowajcy podjęcia wysiłku pokuty i naprawienia wyrządzonych krzywd.

12. Z pokorą uznając powagę zła tego typu sytuacji i wyrażając ból z powodu słabości tych, którzy we wspólnocie Kościoła są naszymi braćmi i współpracownikami, stosujemy wszelkie środki mające na celu niedopuszczenie do powtórzenia się takich sytuacji w przyszłości. Staramy się okazać wszelką pomoc tym naszym braciom, o ile tylko, uznając własny grzech, z odpowiedzialnością podejmą się wysiłku nawrócenia. Pomoc tę traktujemy jako braterski gest wobec samych winowajców, a jednocześnie jako część działalności profilaktycznej mającej na celu uchronienie innych przed podobnymi zdarzeniami, do jakich mogłyby dojść w przyszłości.

13. W sytuacji podejrzenia o wykorzystanie seksualne naszym zadaniem jest doprowadzenie do wyjaśnienia każdego przypadku oraz ochrona i pomoc poszkodowanym. W prowadzonym postępowaniu dążymy do prawdy i do ukarania winowajcy oraz dołożenia wszelkich starań, aby podobne sytuacje nie powtórzyły się w przyszłości. Nie akceptujemy działań pozornych, mających na celu zbagatelizowanie i zatuszowanie sprawy. Odcinamy się od postaw bierności i milczenia, a tym bardziej ukrywania sprawców tego typu krzywd.

14. Podejrzananemu przysługuje prawo do obrony.

15. W potwierdzonych i udowodnionych przypadkach jakiegokolwiek przemocy na tle seksualnym stosujemy się do odpowiednich przepisów polskiego prawa lub – w zależności od przypadku – przepisów danego kraju oraz rozporządzeń Stolicy Apostolskiej i Konferencji Episkopatu Polski.

ROZDZIAŁ I OGÓLNE NORMY POSTĘPOWANIA

§ 1. Podstawowe zasady postępowania w posłudze duszpasterskiej i wypełnianiu innych zadań wobec małoletnich

16. Nietykalność cielesna małoletnich jest nienaruszalna. Niedozwolone jest stosowanie kar cielesnych i od tej zasady nie ma wyjątków. Niedopuszczalne są również wszelkie zachowania, które w naszej kulturze stanowią przekraczanie granic intymności.

17. Wszyscy mają prawo do bycia traktowanymi z jednakową troską.

18. Nie może być ze strony kogokolwiek tolerancji wobec zachowań, które byłyby krzywdzeniem innych, niezależnie od źródła takiej krzywdy.

19. Każdy, komu powierzono jakąkolwiek posługę na rzecz osób małoletnich, przejmuje za nie osobistą odpowiedzialność.

20. Osoby, które są zaangażowane w posługę duszpasterską i w wypełnianie innych zadań wobec małoletnich, muszą zostać zweryfikowane w rejestrze prowadzonym przez Ministerstwo Sprawiedliwości na podstawie Ustawy z dnia 13 maja 2016 roku o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 405). Powinny także przedłożyć aktualny wypis z Krajowego Rejestru Karnego.

21. Wszelkie formy kontaktu i posługi wobec małoletnich podlegają nadzorowi bezpośredniego przełożonego. Podejmowana posługa organizowana jest za jego zgodą.

22. Co do zasady nie należy przebywać z małoletnim sam na sam.

23. Jeżeli dobro małoletniego wymaga indywidualnego spotkania, to spotkanie takie nie może odbywać się w warunkach odizolowanych. Należy zatroszczyć się o jego transparentność i nie wolno go w nieroztropny sposób przedłużać.

24. Wszelkiego rodzaju spotkania z małoletnimi mogą odbywać się jedynie w wyznaczonych do tego celu pomieszczeniach. Uprzywilejowanym miejscem spotkań z dziećmi i młodzieżą, zwłaszcza indywidualnych, są miejsca neutralne, a nie prywatne mieszkania (np. wychowawców). Spotkania z małoletnimi nigdy nie mogą odbywać się w pomieszczeniach, w których mieszkają mnisi.

25. W czasie trwania spotkań drzwi pomieszczeń nigdy nie mogą być zamykane na klucz. Zarówno pora, jak i liczba spotkań powinny uwzględniać dobro osób małoletnich.

26. Spowiedź małoletnich winna odbywać się w konfesjonale. Z ważnych i uzasadnionych przyczyn spowiedź może odbyć się w innym miejscu, pod warunkiem zastosowania wymogów opisanych wyżej, w pkt. 24-25.

27. Jeśli konieczna jest wizyta w mieszkaniu prywatnym małoletniego, nie można w jej trakcie wykraczać poza to, co niezbędne w celu wykonania posługi duszpasterskiej lub innego zadania, a wizyta powinna odbywać się w obecności rodzica lub opiekuna prawnego.

28. Zabrania się częstowania małoletnich alkoholem, papierosami, środkami psychoaktywnymi oraz tolerowania ich używania. Osoby sprawujące opiekę nad małoletnimi, animatorzy, asystenci i inne osoby współpracujące nie mogą być pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych.

29. W pracy z małoletnimi należy używać środków, języka i metod adekwatnych do ich wieku. Dotyczy to również przekazu medialnego, np. przez telefon komórkowy, Internet itp. W żadnym wypadku nie wolno wykorzystywać materiałów zawierających przemoc oraz treści o charakterze erotycznym lub moralnie wątpliwych.

30. Nie wolno dopuszczać do werbalnego naruszania godności małoletnich, w tym erotyzowania języka w ich obecności ani opowiadania w obecności osób małoletnich dowcipów o jakimkolwiek podtekście seksualnym. W przypadku konieczności podjęcia rozmowy na tematy związane z płciowością należy wykazać się daleko idącą delikatnością i roztropnością.

31. Małoletnim przysługuje prawo do prywatności. W szczególności sposób prawo to winno być respektowane w takich miejscach jak przebieralnie, pływalnie, łazienki i toalety. W wymienionych wyżej miejscach nikt nie może ingerować w prywatność wychowanków. W żadnym wypadku nie wolno wykonywać im zdjęć ani ich nagrywać. Należy także zadbać, by zdjęć i filmów nie robili sobie nawzajem sami wychowankowie.

32. Małoletnich można fotografować i filmować, jeśli:

a) wszyscy oni są stosownie ubrani;

b) obraz ma się koncentrować na czynnościach przez nich wykonywanych (np. gry zabawy, wspólna modlitwa) i w miarę możliwości przedstawiać grupy małoletnich w całości;

c) zostanie dopilnowane, aby osoba fotografująca czy filmująca nie pozostawała z nimi sama ani nie miała do nich dostępu bez nadzoru.

33a. Nikt nie może wyręczać małoletnich ani pomagać im w czynnościach natury osobistej (toaleta, mycie się, przebieranie itp.), o ile są oni w stanie wykonać te czynności samodzielnie.

33b. Jeżeli małoletni ze względu na wiek albo własne ograniczenia nie są w stanie wykonać tych czynności samodzielnie, pomocy zawsze powinni udzielać świeccy, najlepiej tej samej płci, za uprzednią zgodą rodziców lub opiekunów, co wcześniej można roztropnie przewidzieć. Przy udzielaniu takiej pomocy należy kierować się należytyym szacunkiem i dyskrecją. W nagłym wypadku, gdy ten rodzaj pomocy jest potrzebny, rodzice lub opiekunowie prawni powinni zostać o tym powiadomieni tak szybko, jak to tylko jest możliwe.

34. Nietykalność cielesna małoletnich musi być szanowana. Należy zawsze wykazywać daleko idącą troskę o integralność i nienaruszalność cielesną każdego małoletniego.

35. Niedozwolone są wobec małoletnich wszelkie zachowania, które w naszej kulturze stanowią przekroczenie granic intymności.

36. Powyższe zasady stosuje się również w relacjach z osobami na stałe nie posiadającymi używania rozumu (kan. 99).

§ 2. Dodatkowe zasady obowiązujące w czasie wyjazdów z małoletnimi

37. W czasie wyjazdów każdy jest obowiązany stosować się do reguł określonych wyżej, w § 1 „Podstawowe zasady postępowania w pracy duszpasterskiej z dziećmi i młodzieżą”.

38. Organizując jakiegokolwiek wyjazdy dla małoletnich należy bezwzględnie respektować normy prawa państwowego.

39. Wszystkie wyjazdy powinny być starannie planowane i udokumentowane z uwzględnieniem wymogów formalnych, szczególnie jeżeli chodzi o kwestie transportu, zakwaterowania, planu dnia oraz bezpieczeństwa.

40. Na wyjazd z małoletnimi mnisi muszą posiadać zgodę swojego bezpośredniego przełożonego.

41. Po uprzednim zapoznaniu rodziców (opiekunów prawnych) z programem wyjazdu, należy uzyskać ich pisemną zgodę. Powinni oni zostać poinformowani o numerze telefonu, pod którym będą mogli uzyskać informacje o dziecku podczas wyjazdu.

42. W czasie wyjazdów należy zwrócić uwagę na zachowania podopiecznych mogące wskazywać na ich problemy z aklimatyzacją w grupie, trudności w nawiązywaniu kontaktów z rówieśnikami oraz problemy w zakresie radzenia sobie z sytuacjami trudnymi w grupie rówieśników. Zadaniem wychowawcy jest podjęcie odpowiednich działań zmierzających do zniwelowania ww. trudności.

43. Podczas wyjazdów należy zadbać o odpowiednią proporcję mężczyzn i kobiet w gronie wychowawców, stosownie do liczby chłopców i dziewcząt w grupie.

44. Na początku wycieczki wychowawcy mają obowiązek zapoznać uczestników z obowiązującymi podczas niej zasadami i regulaminem i odnotować ten fakt w dokumentacji.

45. Nocleg musi być zorganizowany zgodnie z normami bezpieczeństwa. Należy chronić intymność powierzonych nam osób i unikać wszelkich zachowań, budzących podejrzenia o nieczyste intencje.

46. Sypialnie chłopców i dziewcząt powinny być odseparowane i nadzorowane przez personel tej samej płci, co przebywający w nich wychowankowie.

47. Opiekunowie nie powinni nocować w pomieszczeniu, w którym nocują dzieci lub młodzież.

48. W sytuacji szczególnej, wymagającej od członka personelu pozostania w nocy w sypialni z wychowankiem, powinien on o tym fakcie powiadomić przełożonego lub organizatora wycieczki oraz, jeśli to możliwe, rodzica (opiekuna prawnego) wychowanka.

49. Niedopuszczalne jest spanie osoby dorosłej i małoletniego na tym samym pościeli.

50. Zakonnicy nie mogą nocować w tym samym pomieszczeniu co małoletni. W razie zaś konieczności jest to dopuszczalne, jeżeli nocują tam co najmniej dwie inne osoby dorosłe. Okoliczności te powinny zostać opisane w dokumentacji wyjazdu.

51. Dorośli nigdy nie mogą pokazywać się w stroju, który w jakikolwiek sposób urągałby zasadom przyzwoitości i skromności.

52. Opiekun powinien na bieżąco przekazywać organizatorowi informacje na temat zdarzeń mających miejsce w trakcie organizowanych spotkań, które mogą stanowić zagrożenie dla ich uczestników, oraz sygnalizować potrzebę podjęcia interwencji ze strony organizatorów w przypadku dostrzeżonych problemów.

53. O wszystkich sprawach, które budzą niepokój w zachowaniu małoletnich, należy informować swoich bezpośrednich przełożonych. Również jeżeli nie sprzeciwia się temu dobro małoletnich, należy o tym informować ich rodziców bądź opiekunów prawnych.

54. Niniejsze Zasady nie regulują wyczerpująco wszystkich spraw związanych z organizacją wyjazdów.

§ 3. Troska o małoletnich z niepełnosprawnością lub specjalnymi potrzebami wychowawczymi

W takich wypadkach poza ogólnymi zasadami należy mieć na względzie:

55. Małoletni z niepełnosprawnością oraz ze specjalnymi potrzebami wychowawczymi wymagają więcej troski od pozostałych. Od opiekunów oczekuje się w takich przypadkach szczególnej wrażliwości.

56. Jeżeli zachodzi potrzeba pomocy małoletniemu z niepełnosprawnością w czynnościach osobistych, personel winien jej udzielać z pełnym zrozumieniem problemu oraz za zgodą rodziców (opiekunów prawnych). Przy udzielaniu takiej pomocy należy kierować się należytyym szacunkiem i dyskrecją.

57. Nikt nie może wyręczać osoby małoletniej z niepełnosprawnością w czynnościach osobistych, które jest w stanie wykonać samodzielnie. W nagłym wypadku, gdy ten rodzaj pomocy jest potrzebny, rodzice lub opiekunowie prawni powinni zostać o tym powiadomieni tak szybko, jak to jest możliwe.

§ 4. Zasady korzystania z Internetu

58. Umożliwiając małoletnim dostęp do Internetu w pomieszczeniach klasztornych czy parafialnych należy to czynić z wielką rozważą i ostrożnością.

59. Zapewniając małoletnim dostęp do Internetu, należy zabezpieczyć komputer przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, w szczególności zainstalować i zaktualizować oprogramowanie zabezpieczające (oprogramowanie filtrujące treści internetowe, oprogramowanie monitorujące korzystanie z Internetu, oprogramowanie antywirusowe, oprogramowanie antyspamowe, *fire wall*, a także program „kontrola rodzicielska”).

60. Dostęp małoletnich do Internetu możliwy jest wyłącznie pod nadzorem odpowiedzialnego dorosłego, którego obowiązkiem jest poinformować ich o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu i czuwać także nad bezpieczeństwem korzystania z niego.

61. Osoba dorosła upoważniona do nadzoru powinna czuwać nad bezpiecznym korzystaniem z Internetu i ma obowiązek informowania małoletnich o zasadach takiego korzystania.

62. Zakonnicy nie powinni udostępniać osobistych komputerów, tabletów, smartfonów i tym podobnych urządzeń innym osobom, w tym małoletnim.

63. Zabronione jest nawiązywanie przez Internet prywatnych kontaktów z małoletnimi i osobami podającymi się za takie.

64. Jeżeli ktokolwiek utrzymuje z małoletnim poprzez Internet kontakt duszpasterski, powinien poinformować o tym jego rodziców lub opiekunów. Jeżeli nie można tego uczynić ze względu na szczególne okoliczności i wyraźną wolę małoletniego oraz jego dobro, powinien o tym kontakcie poinformować swojego przełożonego.

65. Niedozwolone jest korzystanie w Internecie na terenie danej placówki z treści sprzecznych z zasadami etyki i moralności chrześcijańskiej.

66. Okresowo, z częstotliwością zależną od okoliczności, należy sprawdzać, czy na komputerach z dostępem do Internetu nie znajdują się niebezpieczne i niedozwolone treści.

67. Małoletni nie powinni bez kontroli korzystać z ogólnodostępnych ani prywatnych komputerów dorosłych.

68. Jeżeli zostanie uzyskana informacja, że małoletni, korzystając z Internetu, doświadcza jakiegokolwiek krzywdy, należy podjąć wszelkie możliwe działania zgodne z dobrem dziecka i wskazane przez przepisy prawa, w szczególności poinformować jego rodziców, opiekunów oraz właściwe organy ścigania.

69. Małoletnich można informować o wydarzeniach czy bieżącym funkcjonowaniu duszpasterstwa i dzieł Opactwa za pośrednictwem portali społecznościowych.

70. Korespondencja mailowa z małoletnimi przesyłana na ich prywatne adresy, a także komunikacja za pośrednictwem telefonu, może występować tylko i wyłącznie w sytuacjach szczególnych i dotyczących kwestii duszpasterskich i związanych z funkcjonowaniem prowadzonych przez Opactwo dzieł. Wysyłanie takich informacji odbywać się musi z adresu mailowego administrowanego przez podmiot należący do Opactwa.

ROZDZIAŁ II PRZYJMOWANIE KANDYDATÓW DO ZAKONU ORAZ FORMACJA POCZĄTKOWA

71. Do podjęcia okresu próby w Opactwie nie można dopuścić kandydata, który w przeszłości został skazany za czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z małoletnim lub za sprawy związane z pornografią dziecięcą, bądź sam deklarował ze swej strony takie czyny.

72. Nie należy przyjmować również kandydata, u którego stwierdzono występowanie zaburzeń w sferze seksualnej, jak również głęboko zakorzenioną orientację homoseksualną.

73. Przed przyjęciem kandydat zobowiązany jest przedstawić zaświadczenie o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego.

74. Każdy zgłaszający się kandydat powinien przejść stosowne badanie psychologiczne oraz pogłębiony wywiad, który pozwoli zorientować się co do poziomu dojrzałości seksualnej oraz występowania ewentualnych zaburzeń. Badania takie należy powierzyć psychologowi respektującemu antropologię chrześcijańską.

75. Tematyka dojrzałości w sferze seksualnej kandydata do kapłaństwa lub życia zakonnego powinna znaleźć swoje miejsce w rozmowach prowadzonych w procesie przyjmowania kandydatów do kapłaństwa lub zakonu; spowiednicy nie mogą wyrażać swojej opinii o kandydacie na forum zewnętrznym.

76. W przypadku występowania u kandydata do kapłaństwa lub życia zakonnego wyraźnych braków w dojrzałości seksualnej, zadaniem przełożonych jest rozpoznanie i ocena występujących trudności.

77. By zachować całkowitą wolność osądu nad kandydatem co do jego zdatości, bezpośredni przełożeni nie powinni wiązać się z kandydatami węzłem sakramentalnej tajemnicy spowiedzi.

78. Gdyby na jakimkolwiek etapie formacji początkowej wobec któregośkolwiek z kandydatów zaistniało podejrzenie popełnienia kiedykolwiek przez niego wobec małoletniego czynów przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu, zostanie przeprowadzona przez jego przełożonych gruntowna weryfikacja jego sytuacji. W razie potwierdzenia się zarzutów, taki kandydat zostanie bezzwłocznie wydalony.

79a. W przypadku pojawienia się wobec zakonnika po ślubach uroczystych co najmniej prawdopodobnej informacji odnośnie do czynów popełnionych przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu wobec małoletniego, na czas wyjaśnienia sprawy zostanie on odsunięty od posług związanych z kontaktami z małoletnimi.

79b. Jeżeli zakonnik nie przyjął święceń, a oskarżenia okażą się wiarygodne, należy wszcząć procedurę zmierzającą do jego wydalenia z Zakonu.

79c. Gdyby taki przypadek zaistniał po przyjęciu święceń diakonatu, opat postępuje zgodnie z wytycznymi Stolicy Apostolskiej i Konferencji Episkopatu Polski w tej materii.

ROZDZIAŁ III

OSOBY ŚWIECKIE W DZIELACH PROWADZONYCH PRZEZ OPACTWO

80. W dziełach duszpasterskich i apostołskich dotyczących małoletnich prowadzonych przez Opactwo mogą uczestniczyć osoby świeckie. Ich dobór powinien zagwarantować realizację podejmowanych zadań oraz zapewnienie małoletnim bezpieczeństwa. Przy ich zatrudnieniu należy zwrócić uwagę przede wszystkim na nienaganne życie moralne oraz właściwe rozpoznanie ich motywacji i kwalifikacji zawodowych.

81. Powierzone im zadania wykonywane są zgodnie z zasadami Kościoła katolickiego.

82. Kandydat do pracy z małoletnimi ma mieć nieposzlakowaną opinię moralną potwierdzoną przez proboszcza parafii jego miejsca zamieszkania.

83. Przy dopuszczaniu osób świeckich do pracy z małoletnimi należy – w celu wyeliminowania nieodpowiednich osób – podjąć wszelkie uzasadnione kroki, w szczególności przeanalizować ich kwalifikacje zawodowe oraz zebrać informacje o ich dotychczasowej działalności.

84. Kandydat ubiegający się o zatrudnienie na stanowisku, na którym przewiduje się kontakt z małoletnimi, powinien – oprócz dokumentów na potwierdzenie kwalifikacji do zatrudnienia na danym stanowisku – przedłożyć zgodnie z przepisami prawa państwowego odpis z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym prowadzonego przez Ministerstwo Sprawiedliwości, jak również aktualne zaświadczenie o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego.

85. Przed podpisaniem umowy kandydat ma obowiązek zapoznać się z treścią niniejszych *Zasad* oraz zobowiązać się pisemnie do ich respektowania.

86. Osoby pracujące z małoletnimi powinny okresowo uczestniczyć w szkoleniach dotyczących ich pracy oraz w zakresie ochrony małoletnich, organizowanych lub wskazanych przez Opactwo.

ROZDZIAŁ IV STAN PRAWNY

§ 1. Przepisy prawa polskiego

87. W polskim prawie karnym jakakolwiek czynność o charakterze seksualnym wobec osoby poniżej 15 roku życia stanowi wykorzystanie seksualne, które jest traktowane ze szczególną surowością. W takim przypadku nie ma znaczenia zgoda wyrażona przez poszkodowanego, a wszelkie tego typu czynności są zabronione oraz ścigane z urzędu.

88. W świetle polskiego prawa karnego osoba małoletnia powyżej 15 roku życia może swobodnie decydować o kontaktach seksualnych, jednakże może dochodzić do zmuszania jej do nich lub też do innych czynności o charakterze seksualnym, także przy nadużyciu stosunku zależności formalnej lub duszpasterskiej, co według prawa jest przestępstwem (art. 199 kk). Przypadek taki może mieć miejsce również pomiędzy osobami dorosłymi w sytuacji wykorzystywania jakiegokolwiek zależności bądź też krytycznej sytuacji osoby pokrzywdzonej, np. w relacjach pracodawca – pracownik, przełożony – podwładny, duchowny – penitent.

89. Zgodnie z treścią art. 240 § 1 polskiego *Kodeksu karnego* „Kto, mając wiarygodną wiadomość o karalnym przygotowaniu albo usiłowaniu lub dokonaniu czynu zabronionego określonego w art. (...) 197 § 3 lub 4, art. 198, art. 200 (...) nie zawiadamia niezwłocznie organu powołanego do ścigania przestępstw, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

90. Paragraf 2 powyższego przepisu stanowi, że nie popełnia przestępstwa określonego w § 1, kto zaniechał zawiadomienia, mając dostateczną podstawę do przypuszczenia, że wymieniony w § 1 organ wie o przygotowywanym, usiłowanym lub dokonanym czynie zabronionym; nie popełnia przestępstwa również ten, kto zapobiegł popełnieniu przygotowywanego lub usiłowanego czynu zabronionego określonego w § 1.

91. Pokrzywdzony czynem wymienionym w art. 240 § 1 kk, który zaniechał zawiadomienia o tym czynie nie podlega karze, podobnie jak i ten, kto zaniechał zawiadomienia z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu (art. 240 § 2a i § 3).

92. Spośród przestępstw przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu, czynami zabronionymi wobec małoletniego, które bezwzględnie należy zgłosić polskim organom ścigania, są zatem:

- a) zgwałcenie osoby poniżej lat 15 (art. 197 § 3 ust. 2 kk);
- b) zgwałcenie dokonane wspólnie z inną osobą (art. 197 § 3 ust. 1 kk);
- c) zgwałcenie dokonane wobec wstępnego, zstępnego, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry (art. 197 § 3 ust. 3 kk);
- d) doprowadzenie osoby bezradnej lub nie posiadającej (w wyniku upośledzenia umysłowego lub choroby psychicznej) zdolności do rozpoznania znaczenia czynu lub pokierowania swoim postępowaniem, do obcowania płciowego lub do poddania się innej czynności seksualnej albo do wykonania takiej czynności (art. 198 kk);
- e) obcowanie płciowe z małoletnim poniżej lat 15, dopuszczenie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadzanie jej do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania (art. 200 § 1kk);
- f) prezentowanie małoletniemu poniżej lat 15 treści pornograficznych lub udostępnianie mu przedmiotów mających taki charakter albo rozpowszechnianie treści pornograficznych w sposób umożliwiający takiemu małoletniemu zapoznanie się z nimi (art. 200 § 3 kk);
- g) prezentowanie w celu swojego zaspokojenia seksualnego lub zaspokojenia seksualnego innej osoby małoletniemu poniżej lat 15 wykonanie czynności seksualnej (art. 200 § 4 kk);
- h) prowadzenie reklamy lub promocji działalności polegającej na rozpowszechnianiu treści pornograficznych w sposób umożliwiający zapoznanie się z nimi małoletniemu poniżej lat 15 (art. 200 § 5 kk).

93. Ponadto do karalnych przestępstw seksualnych z małoletnimi, które nie są objęte obowiązkiem zawiadomienia z art. 240 kk, należą:

- a) nadużycie stosunku zależności lub zaufania wobec małoletniego albo w zamian za udzielenie lub obietnicę korzyści majątkowej lub osobistej wobec małoletniego w celu wykorzystania seksualnego (art. 199 kk);

b) nawiązanie – w celu popełnienia przestępstwa określonego w art. 197 § 3 pkt 2 lub art. 200 kk – kontaktu z małoletnim poniżej lat 15, jak również produkowanie lub utrwalanie treści pornograficznych, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej zmierzając, za pomocą wprowadzenia małoletniego w błąd, wyzyskania jego błędu lub niezdolności do należytego pojmowania sytuacji albo przy użyciu groźby bezprawnej, do spotkania z nim (art. 200a § 1 kk);

c) składanie małoletniemu poniżej lat 15 – za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej – propozycji obcowania płciowego, poddania się lub wykonania innej czynności seksualnej lub udziału w produkowaniu lub utrwalaniu treści pornograficznych, i zmierzanie do jej realizacji (art. 200a § 2 kk).

d) publiczne propagowanie lub pochwalanie zachowań o charakterze pedofilskim (art. 200b kk);

e) wytwarzanie, rozpowszechnianie i posiadanie treści pornograficznych z udziałem małoletniego poniżej lat 15 (art. 202 § 3–4c kk).

94. Należy jednak pamiętać, że art. 304 § 1 polskiego *Kodeksu postępowania karnego* stanowi, iż każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub policję.

95. Według polskiego prawa karnego (art. 39 kk i 41a kk) do środków ochrony małoletnich zalicza się m.in. następujące środki karne:

a) zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowywaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub z opieką nad nimi;

b) zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu;

c) zakaz kontaktowania się z określonymi osobami;

d) zakaz opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu;

e) zakaz zajmowania określonego stanowiska i wykonywania określonego zawodu;

f) zakaz wstępu na imprezę masową;

g) nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym.

96. Wszystkie osoby zaangażowane w działalność różnorodnych dzieł Opactwa muszą mieć świadomość prawnego obowiązku zgłaszania odpowiednim organom państwowym przestępstw przeciwko małoletnim. Obowiązek ten winny realizować samodzielnie bądź też za pośrednictwem przełożonego danej instytucji, zgodnie z przewidzianymi procedurami.

97. Osoby, które zdobędą wiedzę o przestępstwie dokonanym przez duchownego lub inną osobę na terenie dowolnej placówki należącej do Opactwa, zobowiązane są zawsze do niezwłocznego poinformowania opata lub jego delegata ds. ochrony dzieci i młodzieży, a także do podjęcia działań zgodnych z obowiązującymi procedurami.

1. Stwierdzenie wiarygodności czynów, o których mowa w art. 240 kk

98. Art. 240 kk mówi o obowiązku zgłaszania „wiarygodnych informacji”, tj. takich, które u każdego człowieka rozsądnie oceniającego fakty powinny wywołać podejrzenie co do zaistnienia przestępstwa (liczy się tu uzasadnione przekonanie o prawdziwości informacji, jednak osoba, na której ciąży obowiązek zgłoszenia, nie ma uprawnienia do badania prawdziwości powziętej informacji), czyli wiarygodna wiadomość to wiadomość, w którą uwierzyłby każdy rozsądny obywatel.

99. W tym celu należy przestrzegać następujących zasad:

a) W przypadku oskarżeń przeciwko osobom duchownym podejmowane jest równoczesne dochodzenie wstępne zgodne z *Wytycznymi KEP*;

b) W przypadku, gdy osoba duchowna jest naocznym świadkiem przestępstwa, wówczas jej relacja złożona na piśmie (nawet krótka notatka) jest poświadczeniem faktu i w oparciu o nią podejmuje się działania zmierzające do złożenia stosownego zawiadomienia we właściwych organach ścigania;

c) Gdy osoba duchowna uzyska informację o popełnieniu przestępstwa od ofiary lub osoby trzeciej, będącej świadkiem zdarzenia, uwiarygodnienie tego faktu następuje przez sporządzenie notatki z rozmowy. Jeśli to możliwe, winna ona

być potwierdzona własnoręcznym podpisem przez osobę informującą, ale nie należy tego wymagać od dzieci. Należy również poinformować daną osobę o prawnym obowiązku zgłaszania takich przypadków organom ścigania.

2. Uwagi dodatkowe

100. Podczas gromadzenia i przechowywania danych, poza obowiązkiem rzetelności i dyskrecji, konieczne jest uwzględnienie aktualnych norm prawnych. Po wejściu w życie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych (RODO) należy pamiętać o uwzględnieniu przepisów wewnątrzkościelnych dotyczących ochrony danych osobowych zawartych w Dekrecie ogólnym w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w Kościele katolickim wydanym przez Konferencję Episkopatu Polski w dniu 13 marca 2018 r.

101. Sekret powierzony podczas spowiedzi jest objęty absolutną tajemnicą i nie może być pod żadnym pozorem złamany. W tradycji i nauczaniu Kościoła dyskrecji podlega również kierownictwo duchowe, ale należy pamiętać, że w polskim prawie karnym nie jest ono chronione.

§ 2. Przepisy prawa kanonicznego

102. Prawo kanoniczne do najcięższych przestępstw dokonywanych na tle seksualnym zalicza:

a) wykroczenie przeciw szóstemu przykazaniu Dekalogu, popełnione przez duchownego z osobą poniżej 18 roku życia albo dorosłą, która trwale jest niezdolna do posługiwania się rozumem, tj. jakiegokolwiek czyn zewnętrzny mający znamiona grzechu ciężkiego w dziedzinie seksualności (*De gravioribus delictis*, art. 6);

b) Nabywanie, przechowywanie albo upowszechnianie obrazów pornograficznych, przedstawiających małoletnich poniżej 18 roku życia, przez duchownego (*De gravioribus delictis*, art. 6); chodzi tu o nabywanie i przechowywanie w jakiegokolwiek sposób i za pomocą jakiegokolwiek urządzenia oraz o wszelkie czynności o charakterze seksualnym: bezpośrednim lub pośrednim, dokonywane z małoletnimi, o których mowa w polskim prawie karnym, w tym także gromadzenie i przechowywanie pornografii dziecięcej;

c) Nakłanianie penitenta do grzechu przeciwko szóstemu przykazaniu (kan. 1387 KPK; *De gravioribus delictis*, art. 4); ze szczególną powagą i surowością traktowane są te przypadki, w których kapłan użył sakramentu pokuty lub wykorzystał inną zależność penitenta, np. w kierownictwie duchowym, do wytypowania ofiary oraz jako pretekst do pierwszego kontaktu, kontynuowanego poza formułą sakramentu pokuty, podczas którego dochodziłoby do jakichkolwiek czynności o charakterze seksualnym;

d) Ponadto kan. 1395 *Kodeksu Prawa Kanonicznego* przewiduje sankcje karne dla duchownych także za inne czyny popełnione w sferze seksualności, nie podlegające specjalnym regulacjom.

103. Z kolei List Apostolski motu proprio *Vos estis lux mundi* z dnia 7 maja 2019 r., stanowiący załącznik nr 3 do niniejszych *Zasad*, wyszczególnia następujące przestępstwa przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu, popełnione przez duchownych lub członków instytutów życia konsekrowanego albo stowarzyszeń życia apostołskiego:

a) zmuszanie kogoś, stosując przemoc lub groźbę, czy też nadużycie władzy, do dokonywania lub poddawania się czynnościom seksualnym;

b) dopuszczanie się czynności seksualnych z osobą małoletnią lub bezradną;

c) wytwarzanie, prezentowanie, przechowywanie lub rozpowszechnianie, także telematycznie, pornografii dziecięcej, oraz rekrutowanie lub nakłanianie osoby małoletniej czy bezradnej do udziału w prezentacjach pornograficznych (art. 1 § 1a)).

104. To samo motu proprio wyodrębnia także przestępstwo polegające na działaniu lub zaniechaniu, przez podmioty wymienione w jego artykule 6 (w tym najwyżsi przełożeni instytutu zakonnego na prawie papieskim), mających na celu zakłócanie lub uniknięcie dochodzeń cywilnych lub kanonicznych, administracyjnych lub karnych, przeciwko duchownemu lub zakonnikowi w związku z przestępstwami, o których mowa powyżej w punkcie 102 a), b) i c) (por. *Vos estis lux mundi*, art. 1 § 1 a)).

105. W prawie kanonicznym granica wieku osoby pokrzywdzonej została wyznaczona na 18 lat. W przypadkach, gdy pokrzywdzonymi są osoby, które ukończyły 18 rok życia, ale pozostają trwale niezdolne do posługiwania się rozumem, stosuje się te same przepisy, które odnoszą się do osób małoletnich.

106. Tradycja Kościoła zawsze uważała, że szóste przykazanie Dekalogu obejmuje całość ludzkiej płciowości (KKK 2336), a więc przestępstwem jest nie tylko pełny stosunek seksualny (w jakiegokolwiek formie) i jakakolwiek inna czynność seksualna, ale także np. prowadzenie rozmów na tematy seksualne w sposób erotyzujący.

107. Przedawnienie według prawa kanonicznego następuje po 20 latach od popełnienia przestępstwa, a gdy mamy do czynienia z przestępstwem przeciwko osobie małoletniej, przedawnienie liczy się od chwili uzyskania przez ofiarę pełnoletniości, a więc w Polsce następuje w dniu, gdy kończy ona 38 lat. W niektórych przypadkach, rozpatrywanych indywidualnie, Kongregacja Nauki Wiary może zdecydować o niezastosowaniu przepisów o przedawnieniu i rozpatrywać je nawet po upływie tego terminu (*De gravioribus delictis*, art. 7).

ROZDZIAŁ V

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W KONKRETNÝCH PRZYPADKACH

108. Ze względu na dobro osób pokrzywdzonych i dobro Kościoła:

- a) w przypadku potwierdzenia zarzutów, niezależnie od czasu tych zdarzeń, należy podjąć realny wysiłek zadośćuczynienia ofiarom,
- b) w przypadku ich niepotwierdzenia, należy podjąć odpowiednie działania mające na celu ochronę dobrego imienia Kościoła oraz poszczególnych duchownych.

109. Ochrona i wsparcie pokrzywdzonych oraz sprawiedliwe ukaranie winnych i zadośćuczynienie za krzywdy – w sprawach związanych z wykorzystaniem seksualnym – według prawa Kościoła katolickiego nakłada na wyższych przełożonych zakonnych obowiązek przeprowadzenia wstępnego dochodzenia, a następnie przekazania uzyskanej dokumentacji do Kongregacji Nauki Wiary.

110. Osobami kompetentnymi, do których należy się zwrócić w związku z otrzymanym zgłoszeniem o przestępstwie są: w konwencie lub parafii – opat lub proboszcz, w czasie wyjazdu organizowanego w ramach wypoczynku dzieci i młodzieży – osoba odpowiedzialna. W przypadku zaś, gdyby podejrzenie dotyczyło wymienionych osób, zgłoszenie należy przekazać opatowi. Wymienione powyżej osoby są zobowiązane przekazać zgłoszenie jak najszybciej do opata.

111. Fakt zgłoszenia powinien zostać potwierdzony sporządzeniem notatki, w której zostanie, w miarę możliwości, określone wiek, imię i nazwisko pokrzywdzonego i zgłaszającego, ich adres pobytu lub zameldowania, data czynu lub okres w jakim do niego doszło, jak również imię i nazwisko domniemanego sprawcy, zwięzły opis zarówno czynu, jak i jego skutków. Taka notatka powinna zostać podpisana przez sporządzającego oraz, o ile to możliwe, przez zgłaszającego.

112. Osobą kompetentną do przeprowadzenia sprawy jest opat lub jego prawny zastępca, który – zapoznawszy się osobiście ze sprawą – może powierzyć jej prowadzenie odpowiedniemu kapłanowi.

113. W Opactwie powołany jest delegat ds. ochrony dzieci i młodzieży, który jest odpowiedzialny za przyjmowanie zgłoszeń o wykorzystaniu seksualnym małoletnich przez duchownego oraz jest zobowiązany do wskazania możliwości pomocy psychologicznej, prawnej i duszpasterskiej.

114. Delegat przyjmuje także – w celu przekazania do właściwej władzy kościelnej – zgłoszenia dotyczące przestępstw wymienionych w Liście apostołskim motu proprio *Vos estis lux mundi* z dnia 7 maja 2019 r., a więc o:

- a) wykorzystaniu seksualnym małoletnich przez zakonnika, który nie ma święceń;
- b) zmuszaniu kogoś, przez osobę duchowną lub zakonną, przy zastosowaniu przemocy lub groźby czy też nadużycia władzy, do dokonywania lub poddawania się czynnościom seksualnym;
- c) wytwarzaniu, prezentowaniu, przechowywaniu lub rozpowszechnianiu przez osoby duchowne lub zakonne pornografii dziecięcej;
- d) rekrutowaniu lub nakłanianiu osoby małoletniej czy bezradnej, przez osobę duchowną lub zakonną, do udziału w prezentacjach pornograficznych.

115. Ilekroć duchowny lub zakonnik, który nie ma święceń, otrzyma wiadomość lub ma uzasadnione powody, by sądzić, że mogło zostać popełnione jedno z powyższych przestępstw, ma obowiązek niezwłocznego zgłoszenia tego czynu ordynariuszowi miejsca, w którym czyny miałyby miejsce, albo jego delegatowi lub innemu ordynariuszowi spośród tych, o których mowa w kann. 134 KPK i 984 KKKW.

116. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia powyższych przestępstw w każdym przypadku można kierować bezpośrednio do opata.

117. W przypadku podejrzenia przestępstwa nadużycia władzy przez wyższych przełożonych kościelnych, o których mowa w art. 6 motu proprio *Vos estis lux mundi* (w tym najwyższego przełożonego instytutu zakonnego na prawie papieskim), polegającego na działaniach lub zaniechaniach mających na celu zakłócanie lub uniknięcie dochodzeń świeckich lub kanonicznych, administracyjnych lub karnych, przeciwko duchownemu lub zakonnikowi w związku z wymienionymi przestępstwami, zgłoszenie należy kierować do władzy określonej na podstawie art. 8 i 9 motu proprio albo do Stolicy Apostolskiej bezpośrednio lub za pośrednictwem nuncjusza papieskiego.

118. Nazwisko oraz aktualne dane kontaktowe delegata znajdują się na oficjalnej stronie internetowej Opactwa.

119. W przypadku oskarżenia wobec zakonnika, osoba zgłaszająca popełnienie przestępstwa przeciwko małoletniemu może również zwrócić się do biskupa diecezjalnego swego miejsca zamieszkania lub jego delegata. W takiej sytuacji obowiązek przeprowadzenia dochodzenia przynależy jednak do opata, który czyni to we współpracy z biskupem diecezjalnym.

120. Osobę oskarżającą należy poinformować o prawnym obowiązku złożenia zawiadomienia do państwowych organów ścigania, zgodnie z przepisami prawa. Jeśli osoba zgłaszająca tego jeszcze nie uczyniła, a informację o popełnieniu przestępstwa można uznać za wiarygodną, doniesienie powinno zostać złożone przez opata za pośrednictwem wyznaczonego pełnomocnika. Dotyczy to w szczególności czynów zabronionych opisanych w art. 197 § 3 lub 4 kk, art. 198 kk i art. 200 kk.

121. Gdyby oskarżenie zostało wniesione przeciwko osobie zmarłej bądź przeniesionej do stanu świeckiego, zasadniczo nie wszczyna się postępowania, chyba że wymaga tego dobro osób poszkodowanych lub Kościoła. Osobę wnoszącą oskarżenie należy powiadomić o tych okolicznościach.

122. Pokrzywdzonego – który może, ale nie musi być osobą oskarżającą – oraz jego bliskich należy otoczyć właściwą troską duszpasterską, zapewniając im poczucie bezpieczeństwa, wolę życzliwego ich wysłuchania i przyjęcia od nich prawdy. Należy też – jeśli jest taka potrzeba – ułatwić jej uzyskanie specjalistycznej pomocy duchowej i psychologicznej oraz prawnej. Jeżeli pokrzywdzony wyrazi wolę uzyskania pomocy duszpasterskiej, w pierwszej kolejności należy skierować go do duszpasterza ds. pomocy ofiarom wykorzystania seksualnego.

123. Celem wstępnego dochodzenia kanonicznego jest zbadanie faktów i okoliczności czynu przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu wobec osób poniżej 18 roku życia lub osób pełnoletnich, które są niezdolne do posługiwania się rozumem lub z innego powodu bezbronne.

124. Ponadto, celem tego postępowania jest opisanie stanu faktycznego, przygotowanie właściwej dokumentacji oraz uniemożliwienie ewentualnej kontynuacji przestępstw lub popełnienia kolejnych przestępstw, a także ułatwienie naprawienia zła.

125. Dlatego pierwszą informację na temat zarzucanego duchownemu czynu należy dokładnie i dyskretnie zweryfikować, aby w wyniku tej procedury nie ucierpiało dobre imię osoby zgłaszającej, jak i domniemanego podejrzanego.

126. Otrzymywane w tego rodzaju sprawie informacje stanowią podstawę do zaproszenia osoby oskarżającej do bezpośredniej rozmowy. Na podstawie pierwszej zweryfikowanej informacji opat rozstrzyga o dalszym trybie postępowania, działając według aktualnych norm prawa kościelnego i państwowego.

127. Zwyczajnym sposobem działania w trakcie wstępnego dochodzenia kanonicznego jest gromadzenie wszelkich możliwych do pozyskania i wiarygodnych informacji. Dokonuje się to przez rozmowę z pokrzywdzonymi i świadkami, zebranie wszelkich możliwych dokumentów w sprawie, w tym opinii lekarskich i psychologicznych.

128. Prowadzone postępowanie wewnętrzne kieruje się zasadą domniemania niewinności oraz respektuje prawo do obrony.

129. Jeśli ujawnione fakty dotyczyłyby aktualnych wydarzeń i wydawały się prawdopodobne, opat ma prawo do nakazania tego, co jest postanowione w kan. 1722 *Kodeksu Prawa Kanonicznego*, a więc ograniczyć lub zakazać sprawowania czynności duszpasterskich, nakazać lub zakazać pobytu w jakimś miejscu, a nawet zakazać publicznego uczestnictwa w Najświętszej Eucharystii.

130. Do czasu wyjaśnienia zarzutów, opat odsuwa zakonnika od posługi duszpasterskiej z małoletnimi.

131. Opat winien też zachęcić osobę, wobec której zgłoszono zarzuty, do wyrażenia uprzedniej, wyraźnej, świadomej i wolnej zgody na poddanie się specjalistycznej diagnozie, czy też, jeśli byłoby to konieczne, także terapii.

132. W przypadku, gdy z okoliczności zdarzenia wynika, iż domniemany sprawca to duchowny inkardynowany do diecezji albo duchowny zakonny, który nie jest członkiem naszego Opactwa, zgłoszenie należy przekazać odpowiedniemu Biskupowi albo odpowiedniemu zakonnemu Przełożonemu Wyższemu, który z kolei podejmie działania zgodnie z przepisami prawa. Jednocześnie w takim przypadku należy stosować wszystkie przepisy prawa państwowego dotyczące obowiązku zawiadamiania o domniemanym przestępstwie.

133. Jeżeli ujawnione fakty dotyczą przeszłości i nie mają one swej kontynuacji, opat rozstrzyga, czy i jakie zastosować wobec duchownego środki.

134. Jeśli chodzi o oskarżenia o czyny sprzed wielu lat, zasada ta powinna być stosowana z zachowaniem odpowiedniej słuszności. W przypadkach tych opat postąpi zgodnie z nr 131.

135. Po przeprowadzeniu dochodzenia wstępnego opat powiadamia o tym Kongregację Nauki Wiary. Jest on zobowiązany poinformować Kongregację także, jeśli z przeprowadzonego dochodzenia wynikałoby, że w oskarżeniu nie istnieje „*fumus delicti*”. Jeżeli oskarżenia nie znalazły potwierdzenia we wstępnym dochodzeniu kanonicznym i zostało to potwierdzone przez Kongregację, należy fakt ten stwierdzić na piśmie i zamknąć sprawę, akta natomiast złożyć w tajnym archiwum kurii (kan. 1719 KPK).

136. Jeżeli istnieje podejrzenie, iż osobą odpowiedzialną za wykroczenie przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu wobec małoletniego jest świecki współpracownik Opactwa lub inna osoba z nią związana, należy postępować podobnie, jak wskazano wyżej. Tego rodzaju przypadki nie podlegają jednak kompetencji Stolicy Apostolskiej. Na czas przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego należy odsunąć taką osobę od pełnienia obowiązków wymagających bezpośrednich kontaktów z małoletnimi, nie narażając jej na utratę reputacji. Jednocześnie stosuje się wszystkie wymogi związane z obowiązkiem zawiadomienia organów powołanych do ścigania przestępstw.

137. Mając na uwadze przepisy prawa państwowego dotyczące złożenia zawiadomienia o przestępstwie kompetentnym organom ścigania, treścią dokumentacji nie mogą być w żadnym wypadku wiadomości uzyskane z sakramentalnego forum wewnętrznego (tajemnica spowiedzi); analogicznie należy traktować wiedzę uzyskaną w ramach kierownictwa duchowego. Niemniej jednak również w takim przypadku należy podjąć starania, aby osobę posiadającą wiedzę na temat wykorzystania małoletniego skłonić do zgłoszenia tego faktu w trybie, jaki pozwala na podjęcie kroków prawnych.

138. Wstępne dochodzenie kanoniczne jednoznacznie odróżnia się od postępowania prowadzonego według prawa polskiego. W przypadku, gdy toczy się postępowanie prowadzone przez organy państwowe, wstępne dochodzenie kanoniczne winno być prowadzone w zakresie, w jakim to będzie możliwe z uwagi na ograniczenia prawne, wynikające z postępowania organów państwowych.

139. Odpowiedzialność karną oraz cywilną za tego rodzaju przestępstwa ponosi sprawca jako osoba fizyczna oraz mogą ją ponieść te osoby, które świadomie przyczyniły się do zaistnienia lub trwania takiej sytuacji.

140. Osobami upoważnionymi do udzielania informacji o przebiegu postępowania jest opat i rzecznik prasowy Opactwa.

141. W sposób analogiczny, *mutatis mutandis*, należy postępować w przypadkach nadużyć przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą małoletnią poniżej osiemnastego roku życia popełnionych przez osoby konsekrowane lub innych świeckich, działających w strukturach Kościoła.

142. Pozostałe przepisy odnoszące się do powyższych spraw znajdują się w Wytocznych Konferencji Episkopatu Polski, które przytoczone są w załączniku nr 2.

ZAKOŃCZENIE

143. Sumienne przestrzeganie przepisów Kościoła powszechnego, Konferencji Episkopatu Polski i niniejszych *Zasad* będzie wyrazem troski o autentyczne dobro małoletnich oraz wszystkich osób z nimi zrównanych.

144. Niniejsze *Zasady* zostały zatwierdzone w dniu 8 października 2020 r. przez opata, po uprzednim uzyskaniu zgody Senioratu i Kapituły.

Z A Ł A C Z N I K I

Załącznik 1

WSKAZÓWKI PRAKTYCZNE

1. Dowiedziałeś się o obciążeniu duchownego lub innej osoby zarzutem o molestowanie

W przypadku, gdy poproszono cię o rozmowę, podczas której dowiedziałeś się o nagannym zachowaniu osoby duchownej lub innej (niezależnie, czy zgłasza się sam pokrzywdzony, czy jej otoczenie), powinieneś:

- z uwagą wysłuchać, starając się pozyskać podstawowe informacje odnoszące się do czasu, miejsca, okoliczności zdarzeń oraz wieku pokrzywdzonego w okresie, gdy mogło dojść do wykorzystania;
- od samego początku wykazać zrozumienie i zainteresowanie, nie bagatelizując i nie lekceważąc sprawy;
- na ile to możliwe upewnić się, czy podane informacje są prawdziwe, ale w razie wątpliwości nigdy nie sugeruj danej osobie, że *nic wielkiego się nie stało*, nie kwestionuj jej doświadczenia i nie wydawaj pochopnych sądów;
- poinformować ją o konieczności przekazania tej sprawy dalej (według procedur kościelnych i państwowych) oraz o potrzebie spotkania z osobą, która w imieniu opata przeprowadzi wstępne dochodzenie.

Ogólnie rzecz biorąc, jeśli zostałeś obdarzony zaufaniem jako osoba pierwszego kontaktu, powinieneś takie zadanie spełnić, ale – pamiętając, że nie jest twoim obowiązkiem przeprowadzenie dalszych czynności ani przeproszenie za to, co miało miejsce – powinieneś doprowadzić do przekazania sprawy do ordynariusza lub innej osoby upoważnionej.

Niedopuszczalne jest prowadzenie przez ciebie samodzielnego śledztwa czy też równoległego dochodzenia, kiedy sprawa zostanie już przekazana ordynariuszowi.

W przypadku ujawnionej sprawy, znanej już opinii publicznej (nawet w minimalnym zakresie), rozsądną rzeczą jest nie wypowiadać się w sprawie: wyrażając własną opinię czy wersję przebiegu zdarzeń lub występując w obronie kogokolwiek – osobą upoważnioną do kontaktu z osobami niewłączonymi w sprawę (w tym z przedstawicielami mediów) jest wyłącznie ten, kto pełni oficjalną funkcję rzecznika w danej sprawie.

Prowadzący dochodzenie może potrzebować pomocy, której należy mu udzielić na jego prośbę, jednak dla dobra sprawy nie należy podejmować jakichkolwiek działań na własną rękę, nawet gdyby w twoim mniemaniu sprawa prowadzona była nieudolnie.

2. Sam zostałeś oskarżony

W takim przypadku – nawet gdy zarzuty są nieprawdziwe i krzywdzące – musisz uznać, że jako strona w danej sprawie nie jesteś obiektywny i powinieneś niezwłocznie o wszystkim zawiadomić opata lub jego delegata, którzy podejmą konieczne działania.

Zakazuje się w tej sytuacji kontaktu z oskarżającym, gdyż może to zostać odczytane jako próba nacisku mająca na celu zamknięcie mu ust i wyciszenie całej sprawy.

3. W twoim środowisku zaczynają krążyć plotki o rzekomym nagannym postępowaniu twoim lub innej osoby, do której stosuje się *Instrukcja*

O sprawie należy poinformować opata lub jego delegata (nawet jeśli wydaje się ona niewiarygodna): pozwoli to na przygotowanie się – z wyprzedzeniem – na ewentualny późniejszy rozwój sytuacji.

Może się zdarzyć, że zostaniesz poproszony o pomoc – podobnie jak w pierwszym przypadku, gdy występowałeś jako osoba pierwszego kontaktu – wówczas należy uzyskać możliwie dokładne informacje, ale wyłącznie w tym celu, aby przekazać je opatowi lub jego delegatowi.

Nie wolno prowadzić dochodzenia na własną rękę; należy pamiętać, że w przypadku krążących plotek to, co sami słyszeliśmy, daje obraz niepełny – zadaniem prowadzącego dochodzenie z ramienia opata jest zgromadzenie wszelkich informacji ze wszystkich możliwych źródeł i podjęcie dalszych działań zgodnie z procedurami.

4. Czego należy unikać we wszystkich przypadkach?

Choć w przypadku oskarżeń możemy spotykać się z całą gamą możliwości: od autentycznych przypadków przestępstw seksualnych po nieprawdziwe oskarżenia, a nawet prowokacje, to jednak musimy zrobić wszystko, aby już od samego początku starać się tworzyć atmosferę wzajemnego zaufania i spokoju, wykluczając wszelką agresję czynną lub bierną, a także jakiegokolwiek gwałtowne reakcje (nawet gdyby wydawały się usprawiedliwione), które wymagałyby późniejszego tłumaczenia się lub przeprosin.

Należy unikać wszystkiego, co miałyby pozór działań mających na celu wyciszenie lub zatuszowanie sprawy, a nie prowadziłyby do dojścia do pełnej prawdy.

Dla dobra wszystkich nie wolno z własnej inicjatywy, bez porozumienia z odpowiedzialnym za prowadzenie wstępnego dochodzenia, angażować się osobiście w sprawę, a tym bardziej prowadzić równoległego „śledztwa”.

5. Zasady reagowania na oznaki wykorzystania seksualnego lub na wiadomość o nim ze strony ofiar

Wiadomość o fakcie przemocy czy wykorzystania małoletniego lub o prawdopodobieństwie tych faktów może pochodzić z różnych źródeł:

- sam małoletni może to ujawnić;
- ktoś ujawni, iż wie od małoletniego, że w stosunku do niego lub innego małoletniego użyto przemocy lub nadal jest wykorzystywany i doznaje jakiejś formy przemocy;
- małoletni może pokazywać zranienia, ale nie potrafi przedstawić wystarczających wyjaśnień;
- zaburzenia zachowania małoletniego mogą wskazywać na to, że prawdopodobnie doświadcza on jakiegoś rodzaju przemocy.

Wejście w posiadanie wiedzy o faktycznych lub prawdopodobnych przypadkach przemocy wymaga podjęcia odpowiednich działań.

5.1. Co należy i warto robić?

Zachowaj spokój.

Potraktuj małoletniego poważnie.

Stosuj aktywne słuchanie, które wyraża współczucie i wsparcie. Nie okazuj szoku ani przerażenia w reakcji na usłyszane treści, ale też ich nie bagatelizuj.

Zadawaj pytania otwarte i tylko w celu uściślenia. Unikaj pytań naprowadzających i nie sugeruj własnych sądów. Używaj słów, które małoletni rozumie i pozwól mu mówić w jego własnym tempie.

Poinformuj małoletniego, że ujawniając problem, postąpił właściwie.

Zapewnij małoletniego, że zrobisz wszystko, co możesz, by mu pomóc.

Powiedz małoletniemu, że on nie ponosi winy za zaistniałą sytuację.

Wyjaśnij małoletniemu, że, aby mu pomóc, usłyszonymi informacjami będziesz musiał(a) podzielić się z innymi. Pod koniec rozmowy poinformuj go, co zamierzasz dalej zrobić i komu przekażesz uzyskane informacje.

Pamiętaj: osoba, która jako pierwsza dowiaduje się o zaistnieniu potencjalnego przypadku wykorzystywania małoletniego, nie jest upoważniona do orzekania, czy to zdarzenie miało miejsce. Jest to zadanie dla odpowiedzialnych organów i instytucji, do których sprawa zostanie skierowana na dalszych etapach.

Sporządź notatkę, zapisując przebieg rozmowy, i podpisz się pod nią czytelnie. Działaj bez zwłoki, zgodnie z procedurami zawartymi w dokumencie.

W przypadkach trudnych i niejasnych lub rodzących nierozstrzygnięte dylematy warto zwrócić się o pomoc także do innych profesjonalistów.

5.2. Czego nie powinno się robić?

Nie wpadaj w panikę. Nie reaguj afektywnie.

Nie lekceważ słów małoletniego. Nie wyrażaj przypuszczeń, sugestii, nie stawiaj hipotez, nie parafrazuj tego, co zostało powiedziane, nie przedstawiaj alternatywnych wyjaśnień.

Nie wyciągaj dodatkowych informacji. Nie dopytuj o szczegóły, by nie prowadzić do ponowienia traumy. To, co dziecko powiedziało w sposób dobrowolny, jest nieprzekraczalną granicą. Stawianie pytań osobie, która komunikuje dany fakt, w rzeczywistości może mieć wpływ na sposób, w jaki później przedstawi opisywane wydarzenia.

Nie wyrażaj opinii i komentarzy (ani negatywnych, ani pozytywnych) na temat domniemanego sprawcy.

Nie składaj małoletniemu żadnych obietnic, które nie będą mogły zostać dotrzymane, szczególnie w kwestii poufności. Nie mów niczego w stylu: „obiecuję nikomu o tym nie powiedzieć” ani: „to pozostanie tajemnicą” itp.

Nie ujawniaj szczegółów rozmowy osobom postronnym, a w szczególności osobie, której dziecko postawiło zarzuty.

Załącznik 2 (z trzema aneksami)

KONFERENCJA EPISKOPATU POLSKI **Wytyczne dotyczące wstępnego dochodzenia** **kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych** **o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej** **osiemnastego roku życia**

Kościół jako wspólnota wiernych troszczy się o zbawienie każdego człowieka i dobro wspólne społeczności, wśród której realizuje swoją misję. Ze względu na Chrystusa jest wrażliwy na wszystko, co służy prawdziwemu dobru człowieka i nie jest obojętny na to, co mu zagraża (por. Jan Paweł II, Encyklika „*Redemptor hominis*”, nr 13).

Zadaniem wszystkich, którzy pełnią posługę we wspólnotach Kościoła, w sposób szczególny biskupów, prezbiterów, diakonów oraz ich współpracowników i współpracowniczek jest pomagać ludziom, którym służą, by w swoim codziennym życiu znaleźli Boga. Podstawową zasadą tej posługi jest poszanowanie godności każdej osoby na wzór Chrystusa Pana. Szczególnym wymogiem tej zasady jest uznanie i respektowanie prawa wszystkich dzieci oraz młodzieży do tego, by były otoczone troską i szacunkiem oraz wzrastały w środowisku bezpiecznym, wolnym od wykorzystania, manipulacji i przemocy. Każde dziecko, przyjęte z wdzięcznością przez wspólnotę Kościoła jako dar od Boga, jest podmiotem tego niezbywalnego prawa zakorzenionego głęboko w nauczaniu Jezusa. Zobowiązuje to do nieskazitelnie bezinteresownej służby na rzecz duchowego, fizycznego i emocjonalnego rozwoju dzieci i młodzieży oraz wyklucza, aby ktokolwiek z posługujących w Kościele w jakikolwiek sposób naruszał fizyczną lub psychiczną integralność dzieci i młodzieży. Równocześnie zobowiązuje do zaangażowania na rzecz przejrzystości w wyjaśnianiu wszelkich podejrzeń o niewłaściwe zachowania oraz do zapewnienia, że osoby winne naruszeń praw dzieci i młodzieży, niezależnie od pełnionej funkcji lub urzędu, zostaną pociągnięte do odpowiedzialności zgodnie z obowiązującymi normami ustanowionymi przez kompetentną władzę kościelną przy poszanowaniu prawa obowiązującego w Polsce.

Wśród ważnych zadań, które mają na celu zabezpieczenie dobra wspólnego wiernych, w szczególności zaś ochronę dzieci i młodzieży, znajduje się przyjęcie właściwej postawy wobec przypadków nadużyć seksualnych popełnionych przez duchownych wobec osób małoletnich. W nauczaniu Kościoła, w jego praktyce duszpasterskiej i wychowawczej oraz w jego rozstrzygnięciach dyscyplinarnych, bezpieczeństwo dzieci i młodzieży jest jego szczególną troską oraz integralną częścią dobra wspólnego. Kościół pragnie być przykładem stosowania najlepszych praktyk zarówno w ochronie dzieci i młodzieży jak i w odpowiedzi na krzywdy wyrządzone przez duchownych. Jedyną możliwą reakcją Kościoła na bolesne zjawisko wykorzystania seksualnego osób małoletnich jest rzetelne poszukiwanie prawdy i sprawiedliwości oraz trwanie na ich gruncie. Nadużycia seksualne Kościół uznaje za ciężkie grzechy, domagające się jednoznacznych reakcji także o charakterze dyscyplinarnym wobec osób, którym udowodniono popełnienie takich czynów, podjęcia uzdrawiającego dzieła pokuty, zarówno przez sprawcę, jak i całą wspólnotę Kościoła, naprawienia wyrządzonych krzywd wobec ofiary i wspólnoty oraz dołożenia wszelkich starań, aby podobne sytuacje nie miały miejsca w przyszłości.

Oskarżenia duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu z osobą małoletnią poniżej osiemnastego roku życia mogą również otwierać łatwe pole do nadużyć, z uwagi na wyjątkowe trudności, zarówno w dowodzeniu winy, jak i w wykazaniu niewinności. Kontekstem koniecznym do uwzględnienia w tych sprawach jest ponadto łatwość medialnego wykorzystywania takich faktów, niezależnie od ich udowodnienia lub nie, do podważania autorytetu Kościoła. Powyższe okoliczności sprawiają, że sami duchowni powinni mieć świadomość wyjątkowości każdej z tych sytuacji. Nie może to jednak powodować jakiegokolwiek chęci ukrywania bądź tuszowania takich faktów. Chodzi tu

bowiem o czyn zakazany w porządku moralnym, naruszający nadto porządek dyscyplinarny Kościoła, a także stanowiący przestępstwo w prawie polskim.

W porządku prawnym Kościoła rozstrzyganie w sprawach przestępstw seksualnych popełnionych przez duchownych wobec osób niepełnoletnich jest zastrzeżone dla Kongregacji Nauki Wiary (*Motu Proprio Sacramentorum sanctitatis tutela* z 21 maja 2010 r., art. 6 § 1). Do najcięższych przestępstw tego rodzaju prawo Kościoła zalicza:

- 1° przestępstwo przeciw szóstemu przykazaniu Dekalogu, popełnione przez duchownego z niepełnoletnim poniżej osiemnastego roku życia (z niepełnoletnim zrównana jest osoba, która trwale jest niezdolna posługiwać się rozumem);
- 2° nabywanie albo przechowywanie, lub upowszechnianie w celach satysfakcji seksualnej obrazów pornograficznych, przedstawiających małoletnich poniżej osiemnastego roku życia, przez duchownego – w jakikolwiek sposób i za pomocą jakiegokolwiek urządzenia.

Z zastrzeżeniem prawa Kongregacji Nauki Wiary do uchylenia przedawnienia w indywidualnych przypadkach, przestępstwo przeciwko szóstemu przykazaniu, popełnione przez duchownego z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia, ulega przedawnieniu po upływie dwudziestu lat od dnia, w którym niepełnoletni ukończył osiemnasty rok życia.

Ponadto kan. 1395 Kodeksu Prawa Kanonicznego przewiduje sankcje karne dla duchownych także za inne czyny popełnione w sferze seksualności, nie podlegające specjalnym regulacjom.

Natomiast w rozumieniu prawa polskiego przestępstwo stanowi m.in. obcowanie seksualne z osobą małoletnią poniżej lat piętnastu (art. 200 § 1 kk), udostępnianie treści pornograficznych małoletniemu poniżej lat piętnastu (art. 200 § 3–5 kk), zgwałcenie osoby poniżej lat piętnastu (art. 197 § 3 ust. 2 kk), wykorzystanie seksualne osoby upośledzonej umysłowo (art. 198 kk), wytwarzanie, rozpowszechnianie i posiadanie treści pornograficznych z udziałem małoletniego poniżej lat piętnastu (art. 202 § 3-4c kk), nawiązywanie przy pomocy sieci teleinformatycznych kontaktu z małoletnim poniżej lat piętnastu w celu wykorzystania seksualnego (art. 200a kk), a także nadużycie stosunku zależności lub zaufania wobec małoletniego albo w zamian za udzielenie lub obietnicę korzyści majątkowej lub osobistej wobec małoletniego w celu wykorzystania seksualnego (art. 199 kk). Przestępstwa tego typu ścigane są na wniosek osoby pokrzywdzonej bądź z urzędu i ulegają przedawnieniu nie wcześniej niż po ukończeniu przez ofiarę 30 roku życia.

Na podstawie art. 240 kk, każdy mając wiarygodną wiadomość o usiłowaniu lub dokonaniu czynu zabronionego, określonego w art. 197 § 3 lub 4 kk, art. 198 kk, art. 200 kk ma obowiązek zawiadomienia organów ścigania. Niewypełnienie takiego obowiązku jest zagrożone karą pozbawienia wolności do lat trzech.

Zgodnie z art. 16 *Motu Proprio Sacramentorum sanctitatis tutela*, do zadań ordynariusza (kan. 1717 KPK) lub hierarchy (kan. 1468 KKKW) należy przeprowadzenie wstępnego dochodzenia kanonicznego, którego celem jest potwierdzenie prawdopodobieństwa zaistnienia przestępstwa, czyli zasadności oskarżenia, a w przypadku uzyskania takiego potwierdzenia przekazanie dokumentacji Stolicy Apostolskiej.

W celu przyścia z pomocą osobom, mającym prowadzić wstępne dochodzenie kanoniczne, Konferencja Episkopatu Polski wydała 20 czerwca 2009 roku Wytyczne, które – po uwzględnieniu doświadczeń Kościoła powszechnego z ostatnich kilku lat, a szczególnie Wytycznych Prefekta Kongregacji Nauki Wiary z dnia 16 maja 2011 roku – niniejszym dokumentem zostają na nowo ogłoszone jako obowiązujące w Kościele katolickim w Polsce.

1. Celem wstępnego dochodzenia kanonicznego jest zbadanie faktów i okoliczności oraz poczytalności domniemanego sprawcy czynu przeciwko szóstemu przykazaniu wobec osób niepełnoletnich poniżej osiemnastego roku życia, a także poznanie i formalne opisanie prawdy, przygotowanie właściwej dokumentacji oraz uniemożliwienie ewentualnej kontynuacji przestępstwa (jeżeli zostałoby uprawdopodobnione) i ułatwienie naprawienia zła.

2. Kompetentnym do przyjęcia i prowadzenia sprawy jest właściwy przełożony kościelny, który – zapoznawszy się osobiście ze sprawą – powinien powierzyć jej prowadzenie odpowiedniemu kapłanowi lub powołanej przez siebie komisji. Osoba oskarżająca może zgłosić się zarówno do przełożonego osoby oskarżanej, jak i – jeśli zachodzi ku temu odpowiednia racja (np. odległość) – do biskupa diecezjalnego swego miejsca zamieszkania. W takiej sytuacji biskup diecezjalny miejsca zamieszkania podejmie stałą współpracę z przełożonym osoby oskarżanej, którego kompetencje pozostają nienaruszone.

2a. W każdej diecezji i w każdej prowincji kleryckiego instytutu życia konsekrowanego na prawie papieskim lub kleryckiego stowarzyszenia życia apostołskiego na prawie papieskim w Polsce należy ustanowić delegata ds. ochrony dzieci i młodzieży, odpowiedzialnego za przyjmowanie zgłoszeń o wykorzystaniu seksualnym małoletnich przez duchownego oraz zobowiązanego do wskazania możliwości pomocy psychologicznej, prawnej i duszpasterskiej.

Dane kontaktowe delegata (imię i nazwisko, bezpośredni telefon, adres poczty elektronicznej, adres umożliwiający bezpośrednie spotkanie) mają być podane na stronie internetowej diecezji lub prowincji w sposób łatwo dostępny dla każdego zainteresowanego. Otrzymałą informację delegat przekazuje właściwemu przełożonemu kościelnemu, który podejmuje dalsze działania zgodnie z przepisami prawa.

2b. Delegat przyjmuje także – w celu przekazania do właściwej władzy kościelnej – zgłoszenia dotyczące innych przestępstw wymienionych w Liście apostołskim motu proprio *Vos estis lux mundi* z dnia 7 maja 2019 r., a więc o:

- wykorzystaniu seksualnym małoletnich przez niemającego święceń członka instytutu życia konsekrowanego czy stowarzyszenia życia apostołskiego lub przez duchownego, który należy do innej niż wymienione w punkcie 2a jednostki kościelnej;
- zmuszaniu kogoś, przez osobę duchowną lub zakonną, przy zastosowaniu przemocy lub groźby czy też nadużycia władzy, do dokonywania lub poddawania się czynnościom seksualnym;
- wytwarzaniu, prezentowaniu, przechowywaniu lub rozpowszechnianiu przez osoby duchowne lub zakonne pornografii dziecięcej;
- rekrutowaniu lub nakłanianiu osoby małoletniej czy bezradnej, przez osobę duchowną lub zakonną, do udziału w prezentacjach pornograficznych.

2c. Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia powyższych przestępstw w każdym przypadku można kierować bezpośrednio do właściwych ordynariuszy.

W przypadku podejrzenia przestępstwa nadużycia władzy przez wyższych przełożonych kościelnych, o których mowa w art. 6 motu proprio *Vos estis lux mundi*, polegającego na działaniach lub zaniechaniach mających na celu zakłócanie lub uniknięcie dochodzeń świeckich lub kanonicznych, administracyjnych lub karnych, przeciwko duchownemu lub zakonnikowi w związku z wyżej wymienionymi przestępstwami, ewentualne zgłoszenia należy kierować bezpośrednio do władzy określonej w art. 8 i 9 motu proprio lub do Stolicy Apostolskiej – wprost lub za pośrednictwem nuncjusza papieskiego.

3. Ofiarę seksualnego wykorzystania, jak i jej bliskich, należy otoczyć właściwą troską duszpasterską, zapewniając poczucie bezpieczeństwa, wolę życzliwego wysłuchania i przyjęcia prawdy, ułatwienie – jeśli jest taka potrzeba – uzyskania specjalistycznej pomocy duchowej i psychologicznej, w przekonaniu, że osoba ta, ujawniając swoje cierpienie, również pomaga Kościołowi w uzdrowieniu naruszonego ładu moralnego. Przełożony kościelny powinien okazywać gotowość udzielenia pomocy duchowej i psychologicznej, o czym mowa w Aneksie nr 1 do niniejszego dokumentu nt. pomocy ofiarom.

4. Osobie oskarżającej należy wyraźnie przypomnieć o jej obowiązku złożenia doniesienia do organów ścigania, zgodnie z wszystkimi przepisami prawa polskiego. Jeśli osoba oskarżająca tego jeszcze nie uczyniła, obowiązek ciąży także na przyjmującym zgłoszenie.

5. Pierwszą informację na temat zarzucanego duchownemu czynu należy dokładnie zweryfikować z zachowaniem tajności. Otrzymywane w tego rodzaju sprawie listy, także korespondencja elektroniczna, a szczególnie informacje telefoniczne itp., powinny stanowić jednak podstawę do zaproszenia osoby oskarżającej na bezpośrednią rozmowę, z uwzględnieniem, czy w danej sprawie toczy się postępowanie przed organami państwowymi.

Szczegółowe zasady prowadzenia rozmów umieszczone są w Aneksie nr 2 do niniejszego dokumentu nt. procedury postępowania.

6. Na podstawie tak otrzymanej i zweryfikowanej informacji właściwy przełożony rozstrzyga, czy rozpoczynać natychmiast wstępne dochodzenie kanoniczne. Jeśli decyduje o rozpoczęciu wstępnego dochodzenia kanonicznego zleca jego przeprowadzenie odpowiedniemu kapłanowi lub komisji (kan. 1717 KPK).

7. Jeśli ujawnione fakty dotyczyłyby bieżących wydarzeń i wydawały się prawdopodobne, ordynariusz ma prawo do nakazania tego, co jest postanowione w kan. 1722 *Kodeksu Prawa Kanonicznego*. Jeżeli natomiast ujawnione fakty dotyczyłyby niedalekiej przeszłości i wydawałyby się prawdopodobne, lecz obecnie nie ma bezpośredniego zagrożenia, przełożony rozstrzyga czy zastosować wobec duchownego środki zapobiegawcze czy odsunąć go od pracy z dziećmi i młodzieżą do czasu wyjaśnienia sprawy.

Jeśli chodzi o oskarżenia o czyny sprzed wielu lat zasada ta powinna być stosowana z zachowaniem odpowiedniej słuszności. W przypadkach tych przełożony powinien zachęcić duchownego do wyrażenia uprzedniej, wyraźnej, świadomej i wolnej zgody na poddanie się specjalistycznej diagnozie, czy też, jeśli byłoby to konieczne, także terapii. Do czasu wyjaśnienia zarzutów duchowny nie może być dopuszczony do posługi ani nie może zostać przeniesiony do pracy w innej diecezji.

8. Gdyby oskarżenie zostało wniesione przeciwko zmarłemu duchownemu, nie należy wszczynać dochodzenia kanonicznego, chyba że zasadnym wydałoby się wyjaśnienie sprawy dla dobra Kościoła. Osobę wnoszącą oskarżenie należy powiadomić o tych okolicznościach.

9. Oskarżony duchowny aż do momentu udowodnienia mu winy korzysta z domniemania niewinności. W żadnym wypadku nie może być pozbawiony prawa do obrony. Należy mu również ułatwić uzyskanie pomocy psychologicznej i prawnej. Gdyby podejrzenia nie zostały potwierdzone, powinno się uczynić wszystko, aby zostało przywrócone jego dobre imię, które ucierpiało na skutek bezpodstawnego oskarżenia.

10. Zwyczajnym sposobem działania w trakcie wstępnego dochodzenia kanonicznego jest gromadzenie informacji poprzez przesłuchania, zebranie dokumentów, w tym opinii lekarskich i psychologicznych, itp., o czym szczegółowo mówi Aneks nr 2 do niniejszego dokumentu.

11. Po stwierdzeniu wiarygodności oskarżenia właściwy przełożony przekazuje sprawę Kongregacji Nauki Wiary.

12. Za każdym razem, kiedy ordynariusz otrzymuje wiadomość, przynajmniej prawdopodobną, o przestępstwie, przeprowadza dochodzenie wstępne, a następnie, powiadamia o tym Kongregację Nauki Wiary. Kongregacja, jeśli nie zastrzega sobie sprawy z powodu szczególnych okoliczności, poleca ordynariuszowi dalsze postępowanie. Kompetentny przełożony jest zobowiązany poinformować Kongregację także, jeśli z przeprowadzonego dochodzenia wynikałoby, że w oskarżeniu nie istnieje „fumus delicti”. Jeżeli oskarżenia nie znalazły potwierdzenia we wstępnym dochodzeniu kanonicznym, i zostało to potwierdzone przez Kongregację, należy fakt ten stwierdzić na piśmie i zamknąć sprawę, akta natomiast złożyć w tajnym archiwum kurii (kan. 1719 KPK).

13. Wstępne dochodzenie kanoniczne jednoznacznie odróżnia się od postępowania prowadzonego według prawa polskiego. W przypadku gdy toczy się postępowanie prowadzone przez organy państwowe, wstępne dochodzenie kanoniczne winno być prowadzone w zakresie, w jakim to będzie możliwe z uwagi na ograniczenia prawne, wynikające z postępowania organów państwowych.

14. Odpowiedzialność karną oraz cywilną za tego rodzaju przestępstwa ponosi sprawca jako osoba fizyczna.

15. Przełożony kościelny ma obowiązek zapoznania się z rozstrzygnięciami organów państwowych i uwzględnić je w swoich decyzjach.

16. Wszelka dokumentacja wstępnego dochodzenia kanonicznego z zasady przeznaczona jedynie do wewnętrznego użytku Kościoła. Przełożony winien jednak rozważyć, czy dokumentacja ta stanowi podstawę do złożenia odrębnego doniesienia do właściwych organów państwowych, zgodnie z prawem polskim, o ile z treści zgłoszenia nie wynika, że doszło do popełnienia czynu zabronionego opisanego w innych przepisach niż art. 197 § 3 lub 4 kk, art. 198 kk, art. 200 kk, a zawartych w rozdziale XXV tegoż Kodeksu.

17. Mając na uwadze przepisy prawa polskiego, dotyczące złożenia zawiadomienia o przestępstwie organom ścigania, jego treścią nie mogą być w żadnym wypadku wiadomości uzyskane z sakramentalnego forum wewnętrznego (tajemnica spowiedzi). Analogicznie należy traktować wiedzę uzyskaną w ramach kierownictwa duchowego.

18. W sposób analogiczny, mutatis mutandis, należy postępować w przypadkach nadużyć przeciwko szóstemu przykazaniu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia popełnionych przez osoby konsekrowane lub innych świeckich, działających w strukturach Kościoła.

19. W celu zapobiegania nadużyciom, o których mówi ten dokument, należy zadbać o właściwą formację duchownych i kandydatów do stanu duchownego, o czym szerzej mówi Aneks nr 3 do niniejszego dokumentu nt. zasad formacji i profilaktyki tych osób.

Powyższy tekst, przyjęty na mocy uchwały nr 13/366/2014 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2014 r., znowelizowany na mocy uchwały nr 5/376/2017 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 6 czerwca 2017 r., a następnie znowelizowany na mocy uchwały nr 14/384/2019 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2019 r.

Aneks nr 1

Pomoc ofiarom

Troska o ofiary nadużyć seksualnych to podstawowy akt sprawiedliwości ze strony wspólnoty Kościoła, odczuwającej ból i wstyd z powodu krzywdy wyrządzonej dzieciom i młodzieży.

Art. 1

Przełożony kościelny, którym jest odpowiednio biskup diecezjalny lub wyższy przełożony zakonny, w związku z uzyskaniem informacji o przypadku nadużycia seksualnego wobec niepełnoletniego, zobowiązany jest do:

- 1) udzielenia pomocy duchowej i psychologicznej ofierze nadużycia seksualnego, a w razie potrzeby także konsultacji prawnej;
- 2) podjęcia działań zmierzających do uniemożliwienia ewentualnej kontynuacji przestępstwa i zapewnienia ofierze poczucia bezpieczeństwa;
- 3) podjęcia działań mających na celu uzdrowienie zaufania i przywrócenie właściwego klimatu dla kontynuacji pracy duszpasterskiej we wspólnotce kościelnej, zranionej niegodnym postępowaniem osoby duchownej.

Art. 2

Duszpasterze winni być gotowi do podejmowania rozmów i spotkań z wiernymi, zwłaszcza w pierwszym okresie po ujawnieniu nadużycia seksualnego, jakie miało miejsce w ich wspólnotach. W sposób szczególny troską duszpasterską należy objąć dzieci i młodzież.

Art. 3

1. Przełożony kościelny realizuje obowiązek udzielenia pomocy duchowej i psychologicznej oraz konsultacji prawnej ofierze nadużycia seksualnego, działając przez osobę lub komisję, o której mowa w art. 5 ust. 1 Aneksu nr 2. *Procedura postępowania.*
2. Ofierze należy się informacja, że jej podstawowym prawem jest złożenie doniesienia do organów ścigania, o czym szczegółowo w art. 5 ust. 2 Aneksu nr 2. *Procedura postępowania.*
3. Postępowanie względem ofiary nadużycia seksualnego ze strony osób działających w imieniu przełożonego kościelnego powinno być zawsze inspirowane poczuciem sprawiedliwości oraz troską o dobro ofiary i o wspólnotę kościelną.

Art. 4

1. Pomoc ofierze nadużycia seksualnego i jej bliskim rozpoczyna się od przyjęcia zgłoszenia o popełnieniu przez duchownego czynu przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia.
2. Osoba lub komisja, o której mowa w art. 5 ust. 1 Aneksu nr 2. *Procedura postępowania*, wskazana do przeprowadzenia rozmowy lub rozmów z osobą albo osobami zgłaszającymi nadużycie seksualne, ma zapewnić maksymalne poczucie bezpieczeństwa, okazać wolę życzliwego wysłuchania i przyjęcia prawdy oraz upewnić w przekonaniu, że osoby, ujawniając swoje cierpienie, pomagają też Kościołowi w przywróceniu naruszonego ładu moralnego.

Art. 5

1. Ofierze nadużycia seksualnego, którą jest osoba niepełnoletnia poniżej osiemnastego roku życia pomoc duchowa i psychologiczna powinna być udzielana w ścisłej współpracy z rodzicami (opiekunami prawnymi), a w przypadku ofiary poniżej 15 roku życia za wyraźną ich zgodą.
2. Ofiary nadużyć, zarówno małoletnie, jak i dorosłe, mają prawo do tego, by przy czynnościach wyjaśniających i procesowych towarzyszyła wybrana przez nich osoba zaufana.
3. Mają także prawo do informacji, jakie środki zapobiegawcze zostały podjęte w odniesieniu do osoby oskarżanej o nadużycia.

Art. 6

Pomoc duchowa i psychologiczna powinna obejmować także osoby z najbliższego otoczenia ofiary nadużycia seksualnego, w szczególności członków rodziny. Ich też należy poinformować, w jaki sposób mogą skorzystać z pomocy duchowej i psychologicznej.

Art. 7

Proponując pomoc psychologiczną, przełożony kościelny może sięgać do specjalistów także spoza struktur związanych z Kościołem katolickim.

Powyższy tekst został przyjęty podczas 366. Zebrania Plenarnego KEP, które odbyło się w Warszawie w dniach 7-8 października 2014 r.

Aneks nr 2

Procedura postępowania

Wszelkie działania podejmowane przez przełożonego kościelnego, w związku z uzyskaniem informacji o przypadkach nadużycia seksualnego wobec osoby niepełnoletniej poniżej osiemnastego roku życia, mające na celu zabezpieczenie dobra wspólnego wiernych i dochodzenie do poznania prawdy – powinny odzwierciedlać kodeksową zasadę: *salus animarum suprema lex*.

Ofiarę nadużycia seksualnego należy otoczyć opieką, zgodnie z postanowieniami Aneksu nr 1. *Pomoc ofierze*.

Oskarżonemu o popełnienie czynu przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia przysługuje fundamentalne prawo do obrony, z zachowaniem zasady domniemania niewinności, aż do czasu udowodnienia winy.

Art. 1

W przypadku, kiedy przełożony kościelny, którym jest odpowiednio biskup diecezjalny lub wyższy przełożony zakonny, otrzyma przynajmniej prawdopodobną wiadomość o popełnieniu przez duchownego czynu przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia, zobowiązany jest do wszczęcia wstępnego dochodzenia kanonicznego;

Art. 1 a

1. W przypadku gdy z treści zgłoszenia wynika możliwość popełnienia czynu zabronionego, opisanego w art. 197 § 3 lub 4 kk, art. 198 kk, art. 200 kk, a doniesienie można uznać za wiarygodne, przełożony kościelny zawiadamia za pośrednictwem wyznaczonego pełnomocnika właściwy organ powołany do ścigania przestępstw. Nie ma takiego obowiązku, jeśli przełożony kościelny posiada wiedzę, że organy ścigania zostały powiadomione o czynie zabronionym.

2. Pełnomocnik niezwłocznie dokonuje zawiadomienia organów ścigania w formie pisemnej, podając:

- 1) dane domniemanego sprawcy;
- 2) ogólny opis czynu zabronionego;
- 3) imię i nazwisko domniemanego pokrzywdzonego;
- 4) dane osoby, od której uzyskano informacje.

3. Pełnomocnik winien uzyskać urzędowe potwierdzenie dokonania zawiadomienia.

4. Jeżeli z treści lub charakteru zgłoszenia wynika w sposób ewidentny, że jest ono niewiarygodne, zawiadomienia organów ścigania należy dokonać niezwłocznie po tym, gdy ewentualnie podjęte wstępne dochodzenie kanoniczne potwierdziło prawdopodobieństwo popełnienia czynu zabronionego, o którym mowa w art. 197 § 3 lub 4 kk, art. 198 kk, art. 200 kk.

Art. 2

Czynności i działania podejmowane przez przełożonego kościelnego wobec podejrzanego duchownego mogą obejmować:

- 1) odsunięcie od obowiązków wynikających z powierzonych urzędów, posług lub zadań celem uniemożliwienia ewentualnej kontynuacji przestępstwa;
- 2) zapewnienie odpowiedniej opieki psychologiczno-terapeutycznej;
- 3) wskazanie miejsca przebywania i zapewnienie niezbędnych środków materialnych do życia.

Art. 3

Celem wstępnego dochodzenia kanonicznego jest:

- 1) zbadanie faktów i okoliczności;
- 2) sporządzenie dokumentacji.

Art. 4

Wstępne dochodzenie kanoniczne obejmuje:

- 1) przyjęcie zgłoszenia;
- 2) procedurę związaną z badaniem faktów, okoliczności i zbieraniem dowodów;
- 3) procedurę związaną z gromadzeniem dokumentacji.

Art. 5

1. Przełożony kościelny wskazuje odpowiednią osobę lub komisję uprawnioną do przyjęcia zgłoszenia.

2. Przyjmujący zgłoszenie, po życzliwym wysłuchaniu osoby skarżącej, zachowując postanowienia Aneksu nr 1. Pomoc ofierze, winien:

- 1) zapytać osobę skarżącą, czy zawiadomiła organy ścigania o czynie zabronionym, o którym mowa w art. 197 § 3 i 4, 198 i 200 kk. Odpowiedź powinna być złożona w formie pisemnej i zawierać podpis osoby skarżącej. W przypadku odmowy złożenia podpisu, należy sporządzić notatkę służbową;
- 2) poinformować osobę skarżącą, w przypadku gdy takie zgłoszenie nie zostało dokonane, o obowiązku złożenia zawiadomienia do organów ścigania; należy również poinformować osobę skarżącą, że władza kościelna dokona takiego zawiadomienia, o ile organy ścigania nie mają jeszcze wiedzy o czynie zabronionym;
- 3) wyjaśnić, że postępowanie kanoniczne ma charakter wewnątrzkościelny.

3. Osoba składająca zgłoszenie, po uzyskaniu informacji, o których mowa w ust. 2, powinna sformułować zgłoszenie na piśmie. Jeżeli tego nie uczyni, podstawą do podjęcia dalszych czynności staje się protokół z odbytej rozmowy, podpisany w miarę możliwości przez wszystkich jej uczestników.

4. W przypadku, gdy zgłoszenie dotyczy osoby poniżej 15 roku życia, osoba pokrzywdzona może być przesłuchiwana tylko za zgodą rodziców i w obecności psychologa. Jeżeli zaś zgłoszenie odnosi się do osoby pomiędzy 15 a 18 rokiem życia, osoba pokrzywdzona powinna być przesłuchiwana w obecności psychologa.

5. Po rozmowie, o której w ust. 4, do podjęcia kolejnych czynności potrzebna jest opinia biegłego psychologa.

6. Skreślony

Art. 6

W celu uzyskania niezbędnych informacji, dotyczących domniemanego przestępstwa, przełożony kościelny, działając poprzez osobę lub komisję, o których mowa w art. 5 ust. 1, powinien podjąć niezbędne czynności, zmierzające do zbadania okoliczności i zebrania dowodów. Mogą nimi być:

- 1) wezwanie duchownego i przesłuchanie go w siedzibie kurii;
- 2) przesłuchanie osób posiadających wiedzę na temat domniemanego przestępstwa;
- 3) przeprowadzenie wizji lokalnej.

Art. 7

1. W celu przeprowadzenia procedury kanonicznej niezbędne jest zgromadzenie i opracowanie następujących dokumentów:

- 1) sformułowanego na piśmie zgłoszenia lub protokołu, o którym mowa w art. 5 ust. 3;
- 2) protokołu odbytej rozmowy, o którym mowa w art. 5 ust. 4;
- 3) protokołu przeprowadzonej rozmowy z duchownym;
- 4) protokołu przeprowadzonej wizji lokalnej;
- 5) protokołów rozmów z osobami posiadającymi wiedzę na ten temat;
- 6) opinii biegłego;

7) wszelkich innych dokumentów, zarówno publicznych, jak i prywatnych, które wydają się pożyteczne do rozpoznania sprawy.

2. Dokumenty opracowane na okoliczność prowadzonej procedury kanonicznej należy przechowywać w archiwum tajnym kurii biskupiej.

Art. 8

1. Po zakończeniu wstępnego dochodzenia kanonicznego, w którego wyniku stwierdzono wiarygodność zgłoszenia, o którym mowa w art. 5 ust. 3, przełożony kościelny przekazuje sprawę do Kongregacji Nauki Wiary.

2. Po zakończeniu wstępnego dochodzenia kanonicznego, w którego wyniku nie stwierdzono wiarygodności zgłoszenia, o którym mowa w art. 5 ust. 3, przełożony kościelny zobowiązany jest przywrócić niesłusznie podejrzewanego duchownego w obowiązkach i czynnościach, w których został zawieszony i uczynić wszystko, aby przywrócić mu utracone dobre imię.

Art. 9

W przypadku zatrzymania lub podjęcia przez sąd decyzji o zastosowaniu wobec duchownego tymczasowego aresztowania lub innego środka zapobiegawczego, w związku z postawieniem zarzutu popełnienia czynu opisanego w rozdziale XXV Kodeksu karnego – przełożony kościelny powinien powiadomić o tym fakcie Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski.

Art. 10

We wszystkich przypadkach informacji dla mediów udziela wyłącznie rzecznik prasowy lub inna osoba wyznaczona przez przełożonego kościelnego.

Powyższy tekst, przyjęty na mocy uchwały nr 13/366/2014 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 8 października 2014 r., został znowelizowany na mocy uchwały nr 5/376/2017 Konferencji Episkopatu Polski z dnia 6 czerwca 2017 r.

Aneks nr 3

Zasady formacji i profilaktyki

Fundamentem formacji do kapłaństwa lub życia zakonnego jest budowanie osobistej relacji z Bogiem. W formacji nie może zabraknąć właściwego traktowania i przeżywania sfery seksualnej oraz umiejętnego przygotowania do życia w czystości i celibacie. Niezbędna jest współpraca kandydata z kierownikiem duchowym, spowiednikiem i przełożonymi. Szczególnym zadaniem formatorów jest ukazywanie, przy pomocy różnorodnych form i środków, pozytywnego wymiaru sfery seksualnej, niezbędnego w dojrzałym budowaniu relacji międzyludzkich. Kształtowanie właściwej tożsamości seksualnej powinno dokonywać się przez świadomą akceptację tej sfery i ukierunkowanie jej na głębszą integrację ze sferą emocjonalną i duchową. W przekazie formatorów powinno akcentować się wartości życia w czystości i celibacie jako radosnego daru z siebie, składanego Bogu i ludziom.

I. Zasady formacji

Art. 1

Przed dopuszczeniem kandydata do święceń lub profesji zakonnej, przełożeni są zobowiązani do zbadania zdatości kandydata, zawsze z poszanowaniem prywatności osoby.

Art. 2

1. Droga rozeznania ewentualnych trudności w sferze seksualnej powinna rozpoczynać się w momencie przyjmowania kandydata do seminarium lub zakonu.

2. Zgłaszający się kandydat do seminarium lub zakonu powinien przejść stosowne badanie psychologiczne oraz pogłębiony wywiad, który pozwoli formatorom zorientować się co do poziomu dojrzałości seksualnej oraz występowania ewentualnych zaburzeń. Badania takie powinien przeprowadzić psycholog respektujący antropologię chrześcijańską.

3. W celu dokonania właściwej oceny osobowości kandydata biegły winien przeprowadzić badanie zarówno w formie wywiadu, jak i poprzez test, zawsze za uprzednią, wyraźną, świadomą i dobrowolną zgodą kandydata.

4. Tematyka dojrzałości w sferze seksualnej kandydata do kapłaństwa lub życia zakonnego powinna znaleźć swoje miejsce w rozmowach prowadzonych przez formatorów, zwłaszcza ojców duchownych, którzy uczestniczą w procesie

przyjmowania kandydatów do seminarium lub zakonu. Ojcowie duchowni i spowiednicy nie mogą wyrażać swojej opinii o kandydacie na forum zewnętrznym.

5. W przypadku występowania u kandydata do kapłaństwa lub życia zakonnego wyraźnych braków w dojrzałości seksualnej, zadaniem przełożonych jest rozpoznanie i ocena występujących trudności.

6. Do seminarium duchownego lub instytutu zakonnego nie należy przyjmować kandydata, u którego stwierdzono występowanie zaburzeń w sferze seksualnej, w tym głęboko zakorzenionej orientacji homoseksualnej.

Art. 3

1. Przedmiotem wykładów i konferencji dla przygotowujących się do kapłaństwa lub życia zakonnego powinna być tematyka związana z kształtowaniem dojrzałej seksualności. Należy ją uwzględnić również w kierownictwie duchowym oraz w innych działaniach służących rozwojowi życia duchowego.

2. Kandydaci do kapłaństwa lub życia zakonnego powinni otrzymać konieczną wiedzę w zakresie odpowiedzialności, na forum kościelnym i państwowym, za przestępstwa przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu, w szczególności popełnione z osobami niepełnoletnimi, a także w zakresie obowiązujących procedur przewidzianych w prawie powszechnym i w prawie lokalnym w odniesieniu do kontaktu z ofiarami nadużyć seksualnych, popełnionych przez duchownych.

Art. 4

1. Skuteczna prewencja w zakresie popełniania przestępstw seksualnych przez osoby duchowne swym zasięgiem powinna obejmować grupę formatorów.

2. Ewentualne nadużycia, nawet najmniejsze, w sferze seksualnej popełnione przez formatorów seminaryjnych lub zakonnych winny skłaniać ich przełożonych do szybkiej interwencji, łącznie, gdy zachodzi tego potrzeba, z odsunięciem od pełnienia funkcji.

Art. 5

1. Duszpasterze pracujący z dziećmi i młodzieżą powinni być przeszkoleni do profesjonalnego kontaktu z tymi grupami.

2. W ramach konferencji i spotkań dla księży i osób konsekrowanych katechizujących powinno się ich uwrażliwiać na wszelkiego rodzaju nadużycia seksualne, które mogą być popełnione w stosunku do niepełnoletnich.

II. Zasady profilaktyki

Art. 6

1. Prewencja nadużyć seksualnych wobec niepełnoletnich stanowi integralną część zaangażowania Kościoła w pracę z dziećmi i z młodzieżą.

2. Prewencja ma na celu wyeliminowanie ryzyka nadużyć seksualnych w ścisłym tego słowa znaczeniu; ma pomóc uniknąć psychicznych i fizycznych przekroczeń granic intymności oraz przyczynić się do promocji ochrony dzieci i młodzieży przed różnymi formami przemocy i wykorzystania również poza środowiskiem kościelnym.

Powyższy tekst został przyjęty podczas 366. Zebrania Plenarnego KEP, które odbyło się w Warszawie w dniach 7-8 października 2014 r.

Załącznik 3

LIST APOSTOLSKI „MOTU PROPRIO” *Vos Estis Lux Mundi* OJCA ŚWIĘTEGO FRANCISZKA

„Wy jesteście światłem świata. Nie może się ukryć miasto położone na górze” (Mt 5, 14). Nasz Pan Jezus Chrystus wzywa każdego wiernego, aby był przejrystym wzorem cnót, prawości i świętości. Wszyscy jesteśmy bowiem wezwani do dawania konkretnego świadectwa wiary w Chrystusa w naszym życiu, a zwłaszcza w naszych relacjach z bliźnimi.

Przestępstwa związane z wykorzystywaniem seksualnym obrażają naszego Pana, powodując u ofiar szkody fizyczne, psychiczne i duchowe oraz szkodzą wspólnocie wiernych. Aby takie zjawiska, w jakichkolwiek formach, nie miały więcej miejsca, potrzebne jest nieustanne i głębokie nawrócenie serc, potwierdzone konkretnymi i skutecznymi działaniami, które angażowałyby wszystkich w Kościele, tak aby osobista świętość i zaangażowanie moralne mogły przyczynić się do krzewienia pełnej wiarygodności przepowiadania ewangelicznego i skuteczności misji Kościoła. Staje się to możliwe tylko dzięki łasce Ducha Świętego rozlanej w sercach, ponieważ zawsze musimy pamiętać słowa Pana Jezusa, że „beze Mnie nic nie możecie uczynić” (J 15, 5). Chociaż wiele już uczyniono, musimy nadal uczyć się z gorzkich lekcji przeszłości, aby patrzeć z nadzieją w przyszłość.

Odpowiedzialność ta spoczywa przede wszystkim na następcach Apostołów, ustanowionych przez Boga do przewodzenia duszpasterskiego Ludowi chrześcijańskiemu, i wymaga ona od nich wysiłku, by uważnie podążać śladami Boskiego Mistrza. Ze względu na swoją posługę, kierują oni istotnie „powierzonymi sobie Kościołami partykularnymi jako zastępcy i legaci Chrystusa, radami, zachętami i przykładem, ale także mocą swego autorytetu i świętej władzy, z której jednak korzystają tylko dla budowania swojej trzody w prawdzie i świętości, pamiętając o tym, że kto jest większy, ma być jak mniejszy, a przełożony jak sługa” (Sobór Watykański II, Lumen Gentium, 27). To, co w sposób bardziej rygorystyczny dotyczy następców Apostołów, odnosi się do wszystkich, którzy na różne sposoby podejmują posługę w Kościele, ślubują życie radami ewangelicznymi lub są powołani do służby ludowi chrześcijańskiemu. Dlatego dobrze, aby na poziomie powszechnym zostały przyjęte procedury mające na celu zapobieganie i zwalczanie tych przestępstw, będących zdradą zaufania wiernych.

Pragnę, aby te wysiłki były realizowane w sposób całkowicie eklezjalny, a zatem, by były wyrazem komunii, która utrzymuje nas w jedności, w słuchaniu wzajemnym i czyni otwartymi na wkład osób, którym ten proces nawrócenia leży na sercu.

Dlatego postanawiam:

TYTUŁ I PRZEPISY OGÓLNE

Art. 1. Zakres zastosowania

§ 1. Niniejsze przepisy stosuje się w przypadku zawiadomień odnoszących się do duchownych lub członków instytutów życia konsekrowanego czy stowarzyszeń życia apostołskiego dotyczących:

a) przestępstw przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu, polegających na:

- zmuszaniu kogoś, stosując przemoc lub groźbę, czy też nadużycie władzy, do dokonywania lub poddawania się czynnościom seksualnym;
- dopuszczaniu się czynności seksualnych z osobą małoletnią lub bezradną;
- wytwarzaniu, prezentowaniu, przechowywaniu lub rozpowszechnianiu, także telematycznie, pornografii dziecięcej, oraz rekrutowaniu lub nakłanianiu osoby małoletniej czy bezradnej do udziału w prezentacjach pornograficznych;

b) czynów dokonanych przez podmioty, o których mowa w artykule 6, polegających na działaniach lub zaniechaniach, mających na celu zakłócanie lub uniknięcie dochodzeń cywilnych lub kanonicznych, administracyjnych lub karnych, przeciwko duchownemu lub zakonnikowi w związku z przestępstwami, o których mowa w punkcie a) niniejszego paragrafu.

§ 2. W rozumieniu niniejszych przepisów:

- a) małoletni: każda osoba poniżej osiemnastego roku życia lub zgodnie z prawem z nią zrównana;
- b) osoba bezradna: każda osoba chora, z ułomnościami fizycznymi lub umysłowymi albo pozbawiona wolności osobistej, która faktycznie, nawet sporadycznie, ogranicza jej zdolność rozumienia lub chcenia, czy też w inny sposób przeciwstawienia się agresji;
- c) pornografia dziecięca: jakiegokolwiek przedstawianie osoby małoletniej, niezależnie od zastosowanych środków, zaangażowanej w jednoznaczne czynności seksualne, rzeczywiste lub symulowane, oraz jakiegokolwiek przedstawianie narządów płciowych małoletnich w celach przede wszystkim seksualnych.

Art. 2. Przyjmowanie zawiadomień i ochrona danych

§ 1. Uwzględniając wskazania przyjęte ewentualnie przez odpowiednie Konferencje Episkopatów, Synody Biskupów Kościołów patriarchalnych oraz Kościołów arcybiskupich większych lub Rady Hierarchów Kościołów Metropolitalnych sui iuris, diecezje lub eparchie, pojedynczo lub wspólnie, muszą ustanowić w ciągu roku od wejścia w życie tych przepisów, jeden lub więcej stabilnych systemów, łatwo dostępnych dla każdego w celu składania zawiadomień, także poprzez ustanowienie specjalnego urzędu (biura) kościelnego. Diecezje i eparchie informują przedstawiciela papieskiego o ustanowieniu tych systemów, o których mowa w tym paragrafie.

§ 2. Informacje, o których mowa w niniejszym artykule, są chronione i przetwarzane w sposób gwarantujący ich bezpieczeństwo, integralność i poufność zgodnie z kan. 471, 2° KPK i kan. 244 § 2, 2° KKKW.

§ 3. Z zachowaniem postanowienia artykułu 3 § 3, ordynariusz, który otrzymał zawiadomienie, przekaze je niezwłocznie ordynariuszowi miejsca, gdzie zaistniały zdarzenia, jak również ordynariuszowi własnemu, osoby, której dotyczy zgłoszenie, którzy postępują zgodnie z prawem, według tego, co przewidziano w danym przypadku.

§ 4. W rozumieniu niniejszego tytułu, z diecezjami zrównane są eparchie, a z ordynariuszem zrównany jest hierarcha.

Art. 3. Zawiadomienie

§ 1. Z zachowaniem przypadków przewidzianych w kan. 1548 § 2 KPK i 1229 § 2 KKKW, ilekroć duchowny lub członek instytutu życia konsekrowanego lub stowarzyszenia życia apostołskiego otrzyma wiadomość lub ma uzasadnione powody, by sądzić, że mógł zostać popełniony jeden z czynów o którym mowa w art. 1, ma obowiązek niezwłocznego zgłoszenia tego czynu ordynariuszowi miejsca, w którym czyny miałyby miejsce, lub innemu ordynariuszowi spośród tych, o których mowa w kanonach 134 KPK i 984 KKKW, z wyjątkiem tego, o czym postanowiono w § 3 niniejszego artykułu.

§ 2. Każdy może złożyć zawiadomienie dotyczące zachowań, o których mowa w art. 1, przy użyciu procedur, o których mowa w poprzednim artykule lub w jakikolwiek inny odpowiedni sposób.

§ 3. Gdy zawiadomienie dotyczy jednej z osób wskazanych w art. 6, jest ono skierowane do władzy określonej na podstawie art. 8 i 9. Zawiadomienie może być zawsze skierowane do Stolicy Apostolskiej bezpośrednio lub za pośrednictwem przedstawiciela papieskiego.

§ 4. Zawiadomienie powinno zawierać jak najbardziej szczegółowe informacje, takie jak wskazanie czasu i miejsca faktów, osób zaangażowanych lub poinformowanych, a także wszelkie inne okoliczności, które mogą być przydatne w celu zapewnienia dokładnej oceny faktów.

§ 5. Informacje można również pozyskać z urzędu.

Art. 4. Ochrona osoby składającej zawiadomienie

§ 1. Fakt sporządzenia zawiadomienia w myśl art. 3 nie stanowi naruszenia tajemnicy urzędowej.

§ 2. Z wyjątkiem tego, co przewiduje kan. 1390 KPK i kan. 1452 i 1454 KKKW, szkodenie, represje lub dyskryminacja z powodu złożenia zawiadomienia jest zabronione i może stanowić czyn, o którym mowa w art. 1 § 1 pkt. b.

§ 3. Osobie składającej zawiadomienie nie można narzucać żadnego obowiązku milczenia w stosunku do treści tegoż zawiadomienia.

Art. 5. Troska o osoby

§ 1. Władze kościelne są zobowiązane, aby ci, którzy twierdzą, że są poszkodowani, wraz ze swoimi rodzinami, byli traktowani z godnością i szacunkiem oraz zaoferują im w szczególności:

- a) przyjęcie, wysłuchanie i wsparcie, również za pośrednictwem właściwych służb;
- b) pomoc duchową;
- c) pomoc medyczną, terapeutyczną i psychologiczną, w zależności od konkretnego przypadku.

§ 2. Należy chronić wizerunek i sferę prywatną zaangażowanych osób, jak również poufność danych osobowych.

TYTUŁ II PRZEPISY DOTYCZĄCE BISKUPÓW I OSÓB Z NIMI ZRÓWNANYCH

Art. 6. Zakres podmiotowy stosowania

Przepisy postępowania, o których mowa w niniejszym tytule, dotyczą zachowań, o których mowa w art. 1, popełnianych przez:

- a) kardynałów, patriarchów, biskupów i legatów Biskupa Rzymskiego;
- b) duchownych, którzy kierują lub kierowali jako pasterze Kościoła partykularnego lub jednostki z nim zrównanej, obrządku łacińskiego lub wschodniego, w tym Ordynariatów personalnych, za czyny popełnione w trakcie sprawowania urzędu;
- c) duchownych, którzy kierują lub kierowali duszpasterstwem jakiejś prałatury personalnej, za czyny popełnione w czasie sprawowania władzy;
- d) tych, którzy są lub byli najwyższymi przełożonymi instytutów życia konsekrowanego lub stowarzyszeń życia apostołskiego na prawie papieskim, a także klasztorów *sui iuris*, za czyny popełnione w trakcie sprawowania urzędu.

Art. 7. Dykasteria kompetentna

§ 1. W rozumieniu tytułu, „dykasteria kompetentna” oznacza Kongregację Nauki Wiary, w odniesieniu do przestępstw zastrzeżonych dla niej przez obowiązujące prawo, a także we wszystkich innych przypadkach i w zakresie, w jakim dotyczy to ich właściwej jurysdykcji, zgodnie z prawem własnym Kurii Rzymskiej:

- Kongregację dla Kościołów Wschodnich;
- Kongregację ds. Biskupów;
- Kongregację ds. Ewangelizacji Narodów;
- Kongregację ds. Duchowieństwa;
- Kongregację ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostołskiego.

§ 2. W celu zapewnienia najlepszej koordynacji, dykasteria kompetentna informuje o zawiadomieniu oraz o wyniku dochodzenia Sekretariat Stanu i inne dykasterie bezpośrednio zainteresowane.

§ 3. Komunikacja, o której mowa w niniejszym tytule między metropolitą a Stolicą Apostolską, odbywa się za pośrednictwem Przedstawiciela Papieskiego.

Art. 8. Postępowanie stosowane w przypadku zawiadomienia dotyczącego biskupa Kościoła łacińskiego

§ 1. Władza, która otrzymuje zawiadomienie, przekazuje je zarówno do Stolicy Apostolskiej, jak i do metropolity prowincji kościelnej, w której ma stałe zamieszkanie osoba, której dotyczy zawiadomienie.

§ 2. Jeżeli zawiadomienie dotyczy metropolity, lub stolica metropolitalna jest nieobsadzona, zawiadomienie zostaje przekazane do Stolicy Apostolskiej, jak również najstarszemu nominacją biskupowi sufraganowi, do którego w takim przypadku stosuje się następujące postanowienia dotyczące metropolity.

§ 3. W przypadku, gdy zawiadomienie dotyczy legata papieskiego, jest ono przekazywane bezpośrednio do Sekretariatu Stanu.

Art. 9. Postępowanie stosowane wobec biskupów Kościołów wschodnich

§ 1. W przypadku zawiadomień w odniesieniu do biskupa Kościoła patriarchalnego, arcybiskupiego większego lub metropolitalnego *sui iuris*, przekazuje się je odpowiedniemu patriarsze, arcybiskupowi większemu lub metropolicie Kościoła *sui iuris*.

§ 2. Ilekroć zawiadomienie dotyczy metropolity Kościoła patriarchalnego lub arcybiskupiego większego, który sprawuje swój urząd na terytoriach tych Kościołów, przekazuje się je odpowiedniemu patriarsze lub arcybiskupowi większemu.

§ 3. W powyższych przypadkach urząd, który otrzymał zawiadomienie, przekazuje je również Stolicy Apostolskiej.

§ 4. Ilekroć wskazana osoba jest biskupem lub metropolitą poza terytorium Kościoła patriarchalnego, arcybiskupstwa większego lub metropolii *sui iuris*, zawiadomienie jest przekazywane do Stolicy Apostolskiej.

§ 5. Jeżeli zawiadomienie dotyczy patriarchy, arcybiskupa większego, metropolity Kościoła *sui iuris* lub biskupa innych Kościołów wschodnich *sui iuris*, przekazuje się je Stolicy Apostolskiej.

§ 6. Następujące postępowania dotyczące metropolity stosuje się do władzy kościelnej, której przekazano zawiadomienie na podstawie tego artykułu.

Art. 10. Obowiązki wstępne metropolity

§ 1. Poza przypadkiem, kiedy zawiadomienie jest ewidentnie bezpodstawne, metropolita bezzwłocznie prosi kompetentną dykasterię o powierzenie mu zadania rozpoczęcia dochodzenia. Ilekroć metropolita uzna zawiadomienie za zdecydowanie bezpodstawne, informuje o tym przedstawiciela papieskiego.

§ 2. Dykasteria postępuje bezzwłocznie, a w każdym razie w ciągu trzydziestu dni od otrzymania pierwszego zawiadomienia ze strony przedstawiciela papieskiego lub wniosku o powierzenie zadania przez metropolitę, dostarczając stosowne instrukcje dotyczące trybu postępowania w konkretnym przypadku.

Art. 11. Powierzenie dochodzenia osobie innej niż metropolita

§ 1. Ilekroć dykasteria kompetentna uzna za stosowne powierzenie dochodzenia osobie innej niż metropolita, jest on o tym informowany. Metropolita dostarcza wszystkie istotne informacje i dokumenty osobie wyznaczonej przez dykasterię.

§ 2. W przypadku, o którym mowa w poprzednim paragrafie, następujące postanowienia dotyczące metropolity mają zastosowanie do osoby odpowiedzialnej za prowadzenie dochodzenia.

Art. 12. Prowadzenie dochodzenia

§ 1. Metropolita, po otrzymaniu zadania przez dykasterię kompetentną i zgodnie z otrzymanymi instrukcjami, osobiście lub poprzez jedną lub więcej odpowiednich osób:

- a) zbiera istotne informacje na temat faktów;
- b) pozyskuje informacje i dokumenty, niezbędne w dochodzeniu, przechowywane w archiwach urzędów kościelnych;
- c) współpracuje z innymi ordynariuszami lub hierarchami, tam, gdzie jest to konieczne;
- d) zasięga informacji od osób i instytucji, w tym również cywilnych, które są w stanie dostarczyć użytecznych informacji dla dochodzenia.

§ 2. Ilekroć okaże się konieczne wysłuchanie osoby małoletniej lub bezradnej, metropolita podejmuje odpowiednie procedury uwzględniające ich stan.

§ 3. W przypadku, gdy istnieją uzasadnione podstawy, by sądzić, że informacje lub dokumenty dotyczące dochodzenia mogą zostać usunięte lub zniszczone, metropolita podejmie niezbędne środki w celu ich zabezpieczenia.

§ 4. Nawet korzystając z pomocy innych osób, metropolita pozostaje w każdym przypadku odpowiedzialny za kierunek i przebieg dochodzeń, a także za dokładne wykonanie instrukcji, o których mowa w art. 10 §2.

§ 5. Metropolita wspomagany jest przez notariusza, dowolnie wybranego, zgodnie z kan. 483 § 2 KPK i 253 § 2 KKKW.

§ 6. Metropolita jest zobowiązany działać bezstronnie i bez konfliktu interesów. Ilekroć uważa, że zachodzi konflikt interesów lub nie jest w stanie zachować niezbędnej bezstronności w celu zagwarantowania rzetelności dochodzenia, zobowiązany jest powstrzymać się od działania i zgłosić tę okoliczność do dykasterii kompetentnej.

§ 7. Uznaje się domniemanie niewinności osoby podejrzanej.

§ 8. Metropolita, ilekroć zażąda tego dykasteria kompetentna, informuje osobę o toczącym się przeciwko niej dochodzeniu, wysłuchuje jej wyjaśnień o faktach i zachęca ją do przedstawienia obrony. W takich przypadkach osoba podejrzana może skorzystać z pełnomocnika.

§ 9. Co trzydzieści dni metropolita przesyła dykasterii kompetentnej raport o stanie dochodzenia.

Art. 13. Zaangażowanie osób wykwalifikowanych

§ 1. Zgodnie z ewentualnymi wytycznymi Konferencji Episkopatu, Synodu Biskupów lub Rady Hierarchów dotyczącymi pomocy metropolicie w dochodzeniach, biskupi danej prowincji, pojedynczo lub wspólnie, mogą ustalić listy osób wykwalifikowanych, spośród których metropolita może wybrać osoby najbardziej odpowiednie do pomocy w dochodzeniu, zgodnie z potrzebami danej sprawy, a w szczególności biorąc pod uwagę współpracę, jaką mogą zapewnić świeccy zgodnie z kanonami 228 KPK i 408 KKKW.

§ 2. Jednak metropolita ma swobodę wyboru innych, równie wykwalifikowanych osób.

§ 3. Każdy, kto pomaga metropolicie w dochodzeniu, zobowiązany jest działać bezstronnie i bez konfliktu interesów. Ilekroć uważa, że zachodzi konflikt interesów lub nie jest w stanie zachować niezbędnej bezstronności, aby zapewnić rzetelność dochodzenia, zobowiązany jest powstrzymać się od działania i zgłosić tę okoliczność metropolicie.

§ 4. Osoby pomagające metropolicie składają przysięgę, że właściwie i wiernie wypełnią to zadanie.

Art. 14. Czas trwania dochodzenia

§ 1. Dochodzenia powinny być zakończone w terminie dziewięćdziesięciu dni lub w terminie wskazanym w instrukcjach, o których mowa w art. 10 §2.

§ 2. Przedstawiając uzasadnione powody, metropolita może prosić kompetentną dykasterię o przedłużenie terminu.

Art. 15. Środki zapobiegawcze

Ilekroć wymagają tego fakty lub okoliczności, metropolita proponuje kompetentnej dykasterii zastosowanie odpowiednich przedsięwzięć lub środków zapobiegawczych wobec podejrzanego.

Art. 16. Ustanowienie funduszu

§ 1. Prowincje kościelne, Konferencje Episkopatów, Synody Biskupów i Rady Hierarchów mogą ustanowić fundusz przeznaczony na wsparcie kosztów dochodzeń, ustanowiony zgodnie z normami kan. 116 i 1303 §1, 1° KPK i kan. 1047 KKKW, i zarządzany zgodnie z normami prawa kanonicznego.

§ 2. Na wniosek wyznaczonego metropolity, administrator funduszu przekazuje do jego dyspozycji środki niezbędne do przeprowadzenia dochodzenia, z zachowaniem obowiązku przedstawienia mu sprawozdania po zakończeniu dochodzenia.

Art. 17. Przekazywanie dokumentów i votum

§ 1. Po zakończeniu dochodzenia metropolita przekazuje dokumenty do dykasterii kompetentnej wraz ze swoim votum, dotyczącym wyników dochodzenia i w odpowiedzi na ewentualne kwestie zawarte w instrukcjach, o których mowa w art. 10 § 2.

§ 2. Oprócz kolejnych instrukcji dykasterii kompetentnej, uprawnienia metropolity ustają wraz z zakończeniem dochodzenia.

§ 3. Z zachowaniem instrukcji dykasterii kompetentnej, metropolita, na wniosek, informuje o wyniku dochodzenia osobę, która twierdzi, że została poszkodowana, lub jej prawnych przedstawicieli.

Art. 18. Dalsze działania

Dykasteria kompetentna, o ile nie postanowi o przeprowadzeniu dochodzenia uzupełniającego, postępuje zgodnie z prawem według tego, co przewidziano w konkretnej sprawie.

Art. 19. Przestrzeganie ustawodawstwa państwowego

Niniejsze przepisy stosuje się bez uszczerbku dla praw i obowiązków ustanowionych gdziekolwiek w ustawodawstwie państwowym, w szczególności dotyczących ewentualnych obowiązków zawiadomienia właściwych władz cywilnych.

Niniejsze przepisy są zatwierdzone *ad experimentum* na okres trzech lat.

Postanawiam, aby niniejszy List apostolski "Motu Proprio" został promulgowany poprzez publikację w "Osservatore Romano", wchodząc w życie dnia 1 czerwca 2019 r., a następnie był opublikowany w Acta Apostolicae Sedis.

W Rzymie, u Świętego Piotra, w dniu 9 maja 2019 r., w siódmym roku pontyfikatu.

Franciscus PP.

Załącznik 4

LIST APOSTOLSKI „MOTU PROPRIO” SACRAMENTORUM SANCTITATIS TUTELA

(Wyjątki)

Art. 4

§ 1. Najcięższymi przestępstwami przeciw świętości sakramentu pokuty, które osądza Kongregacja Nauki Wiary, są:
(...)

4° nakłanianie do grzechu przeciw szóstemu przykazaniu Dekalogu w akcie spowiedzi albo przy jej okazji, lub pod jej pretekstem, o czym mowa w kan. 1387 *Kodeksu Prawa Kanonicznego* oraz w kan. 1458 *Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich*, jeśli ma na celu grzech z samym spowiednikiem;

Art. 6

§ 1. Najcięższymi przestępstwami przeciw obyczajom, które osądza tylko Kongregacja Nauki Wiary, są:

1° przestępstwo przeciw szóstemu przykazaniu Dekalogu, popełnione przez duchownego z nieletnim poniżej osiemnastego roku życia; w tym numerze zrównana jest z nieletnim osoba, która trwale jest niezdolna posługiwać się rozumem;

2° nabywanie albo przechowywanie, lub rozpowszechnianie w celach lubieżnych materiałów pornograficznych, przedstawiających nieletnich poniżej osiemnastego roku życia, przez duchownego – w jakikolwiek sposób i za pomocą jakiegokolwiek urządzenia.

- przyjmuję jednocześnie do wiadomości, że ich niezachowanie będzie traktowane jako naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych albo będących następstwem innej zawartej umowy, z wynikającymi stąd konsekwencjami;

- będę ponosił / ponosiła pełną osobistą odpowiedzialność, zarówno cywilną, jak i karną, względem osób trzecich (pokrzywdzonych) za zachowanie niezgodne z *Zasadami dotyczącymi ochrony małoletnich w Opactwie Benedyktynów w Tyńcu*,

co potwierdzam własnoręcznym podpisem.

Miejscowość, data

(własnoręczny podpis)

3. Deklaracja stałego współpracownika w działaniach dla dzieci i młodzieży

**Deklaracja respektowania
Zasad dotyczących ochrony małoletnich
w Opactwie Benedyktynów w Tyńcu**

Ja, ... zatrudniony / zatrudniona w
..... będący / będąca stałym współpracownikiem Opactwa Benedyktynów w Tyńcu w zakresie działań dla dzieci i młodzieży

oświadczam, że:

- zapoznałem / zapoznałam się z *Zasadami dotyczącymi ochrony małoletnich w Opactwie Benedyktynów w Tyńcu*, rozumiem ich treść i zobowiązuję się do ich przestrzegania;

- przyjmuję jednocześnie do wiadomości, że ich niezachowanie będzie traktowane jako naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych albo będący następstwem innej zawartej umowy, z wynikającymi stąd konsekwencjami;

- będę ponosił / ponosiła pełną osobistą odpowiedzialność, zarówno cywilną, jak i karną, względem osób trzecich (pokrzywdzonych) za zachowanie niezgodne z *Zasadami dotyczącymi ochrony małoletnich w Opactwie Benedyktynów w Tyńcu*,

co potwierdzam własnoręcznym podpisem.

Miejscowość, data

(własnoręczny podpis)

Załącznik 6

RESCRIPTUM EX AUDIENTIA SS.MI: Reskrypt Ojca Świętego Franciszka wprowadzający pewne zmiany do *Normae de gravioribus delictis*, 04.10.2019

Ojciec święty Franciszek w czasie audiencji udzielonej niżej podpisanemu Kardynałowi Sekretarzowi Stanu i niżej podpisanemu Kardynałowi Prefektowi Kongregacji Doktryny Wiary w dniu 4 października 2019, postanowił wprowadzić następujące zmiany w *Normae de gravioribus delictis* zarezerwowane Kongregacji Doktryny Wiary, o którym mowa w Motu proprio *Sacramentorum sanctitatis tutela* świętego Jana Pawła II z 21 maja 2001, ze zmianami wprowadzonymi przez *Rescriptum ex Audientia SS.mi*, z 21 maja 2010 podpisanymi przez ówczesnego Prefekta Kongregacji Doktryny Wiary, Kard. Williama Levadę:

Artykuł 1

Art. 6 § 1, 2° *Sacramentorum sanctitatis tutela* jest w całości zastąpiony przez następujący tekst:

„Nabywanie albo przechowywanie, lub rozpowszechnianie w celach lubieżnych materiałów pornograficznych, przedstawiających nieletnich poniżej osiemnastego roku życia, przez duchownego – w jakikolwiek sposób i za pomocą jakiegokolwiek urządzenia”.

Artykuł 2

§ 1 – Artykuł 13 *Sacramentorum sanctitatis tutela* jest w całości zastąpiony przez następujący tekst:

„Funkcje adwokata i prokuratora może pełnić wierny posiadający doktorat z prawa kanonicznego i zatwierdzony przez przewodniczącego kolegium”.

§ 2 - Artykuł 14 *Sacramentorum sanctitatis tutela* jest w całości zastąpiony przez następujący tekst:

„W innych trybunałach natomiast, odnośnie do spraw, o których mowa w obecnych normach, tylko kapłani mogą ważnie sprawować urzędy sędziego, rzecznika sprawiedliwości i notariusza”.

Ojciec Święty zarządził, aby obecny Reskrypt został opublikowany w *Osservatore Romano* a także w *Acta Apostolicae Sedis* i wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2020.

Z Watykanu, 3 grudnia 2019

Pietro Kard. Parolin
Sekretarz Stanu

Luis Francisco Kard. Ladaria
Prefekt Kongregacji Doktryny Wiary

Tłumaczenie: Współpracownicy Biura Delegata KEP ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży

Załącznik 7

RESCRIPTUM EX AUDIENTIA SS.MI:
Reskrypt Ojca Świętego Franciszka
w sprawie wydania
Instrukcji *O poufności procedur prawnych*, 04.12.2019

Ojciec Święty Franciszek w czasie audiencji udzielonej Jego Ekscelencji Bpowi Edgarowi Peña Parra, Substytutowi do Spraw Ogólnych w Sekretariacie Stanu, dnia 4 grudnia 2019, postanowił, aby wydać Instrukcję *O poufności procedur prawnych*, załączoną do obecnego Reskryptu i stanowiącą jego integralną część.

Ojciec Święty zarządził, aby niniejszy reskrypt obowiązywał w sposób trwały i na stałe, niezależnie od jakiegokolwiek przeciwnej decyzji, nawet gdyby była godna szczególnej wzmianki; aby został promulgowany przez opublikowanie w *Osservatore Romano*, i wszedł natychmiast w życie, a następnie został opublikowany w organie urzędowym *Acta Apostolicae Sedis*.

Z Watykanu, 6 grudnia 2019

Pietro Kard. Parolin
Sekretarz Stanu

INSTRUKCJA
O POUFNOŚCI PROCEDUR PRAWNYCH

1. Nie są objęte tajemnicą papieską zgłoszenia, procesy i decyzje odnoszące się do przestępstw, o których mowa:
  - a. w artykule 1 Motu proprio *Vos estis lux mundi*, z 7 maja 2019;
  - b. w artykule 6 *Normae de gravioribus delictis* zarezerwowanych osądowi Kongregacji Doktryny Wiary, według Motu proprio *Sacramentorum sanctitatis tutela* świętego Jana Pawła II z 30 kwietnia 2001, z późniejszymi zmianami.
2. Wyłączenie sekretu papieskiego ma miejsce również wtedy, gdy takie przestępstwa zostały popełnione w połączeniu z innymi przestępstwami.
3. W procesach, o których mowa w punkcie 1, informacje mają być wykorzystywane w taki sposób, aby zagwarantować ich bezpieczeństwo, integralność i poufność zgodnie z kanonami 471 nr 2 KPK i 244 § 2 nr 2 KKKW, w celu ochrony dobrego imienia, wizerunku i prywatności wszystkich osób objętych postępowaniem.
4. Tajemnica urzędowa nie stoi na przeszkodzie w wypełnieniu zobowiązań wynikających z ustaw państwowych ustanowionych dla każdego miejsca, włącznie z ewentualnym zobowiązaniem do powiadomienia, jak również w spełnieniu podlegających wykonaniu żądań sądowych władz państwowych.
5. Osobie dokonującej zgłoszenia, ani osobie, która twierdzi, że została skrzywdzona, ani też świadkom, nie można narzucić żadnego zobowiązania do milczenia w odniesieniu do faktów związanych ze sprawą.

Tłumaczenie: Współpracownicy Biura Delegata KEP ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży

SPIS TREŚCI

Dekret zatwierdzający	3
Zasady dotyczące ochrony małoletnich	
Wprowadzenie.....	5
Rozdział I. Ogólne normy postępowania	6
§ 1. Podstawowe zasady postępowania w posłudze duszpasterskiej i wypełnianiu innych zadań wobec małoletnich	6
§ 2. Dodatkowe zasady obowiązujące w czasie wyjazdów z małoletnimi	8
§ 3. Troska o małoletnich z niepełnosprawnością lub specjalnymi potrzebami wychowawczymi	8
§ 4. Zasady korzystania z Internetu.....	9
Rozdział II. Przyjmowanie kandydatów do zakonu oraz formacja początkowa	9
Rozdział III. Osoby świeckie w dziełach prowadzonych przez Opactwo	10
Rozdział IV. Stan prawny.....	11
§ 1. Przepisy prawa polskiego.....	11
1. Stwierdzenie wiarygodności czynów, o których mowa w art. 240 KK	12
2. Uwagi dodatkowe	13
§ 2. Przepisy prawa kanonicznego	13
Rozdział V. Procedura postępowania w konkretnych przypadkach.....	14
Zakończenie.....	16

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1: Wskazówki praktyczne

1. Dowiedziałeś się o obciążeniu duchownego lub innej osoby zarzutem o molestowanie	17
2. Sam zostałeś oskarżony	17
3. W twoim środowisku zaczynają krążyć plotki o rzekomym nagannym postępowaniu twoim lub innej osoby, do której stosuje się <i>Instrukcja</i>	17
4. Czego należy unikać we wszystkich przypadkach?	18
5. Zasady reagowania na oznaki wykorzystania seksualnego lub na wiadomość o nim ze strony ofiar.....	18
5.1. Co należy i warto robić?	18
5.2. Czego nie powinno się robić?	18

Załącznik 2: KEP, Wytyczne dotyczące wstępnego dochodzenia kanonicznego.....

Aneks nr 1: Pomoc ofiarom	23
Aneks nr 2: Procedura postępowania.....	24
Aneks nr 3: Zasady formacji i profilaktyki.....	26

Załącznik 3: List apostolski

motu proprio <i>Vos estis lux mundi</i>	28
I. Przepisy ogólne	28
II. Przepisy dotyczące biskupów i osób z nimi zrównanych	30

Załącznik 4: List Apostolski motu proprio <i>Sacramentorum sanctitatis tutela</i> (wyjątki)	34
Załącznik 5: Wzory deklaracji	35
Załącznik 6: Rescriptum ex audientia SS.mi (4.10.2019 r.)	37
Załącznik 7: Rescriptum ex audientia SS.mi (4.12.2019 r.)	38